

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

آموزش هنر

پایه هشتم
دوره اول متوسطه پیش حرفه ای

وزارت آموزش و پرورش
سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

- نام کتاب:** آموزش هنر - پایه هشتم دوره اول متوسطه پیش حرفه‌ای - کد ۵۸۰۸۱
- پدیدآورنده:** سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
- مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:** معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان بخشی
- شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:** زهرا معینی، پدram حکیم زاده، فریده رئیسی ماکبانی، فرزانه کوچک خانی
- مدیریت آماده‌سازی هنری:** (اعضای گروه تألیف) - بهروز راستانی (ویراستار) - شیوا پورمحمد (حروفچینی)
- شناسه افزوده آماده‌سازی:** اداره چاپ و انتشارات سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
- ناشر:** احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - زهرا محمدنظامی (امور فنی) - سپیده ملک‌ایزدی (تصحیح) - فرشته نجفی (مدیر هنری و طراح گرافیک) - محمدعلی کشاورز (طراح جلد) - اعظم لاریجانی (عکاس) - هدا حدادی، شعله محلوجی، فاطمه رادپور، فرید نیک‌سروش (تصویرگران) - حسین وهابی (صفحه‌آرا)
- نشانی سازمان:** تهران: خیابان انقلاب، خیابان برادران مظفر، شماره ۶۶، تلفن: ۶۶۹۷۰۴۵۵، کدپستی: ۱۴۱۶۹۳۵۶۸۴
- چاپخانه:** شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
- سال انتشار و نوبت چاپ:** هشتم ۱۴۰۰
- شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران:** تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارو پخش) تلفن: ۵ - ۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵ - ۱۳۹

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir مراجعه نمایید.

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

بسمه تعالی

فرایند تولید برنامه درسی مجموعه فعالیت‌های نظام‌مند و طرح‌ریزی شده‌ای است، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی) را در یک بافت منسجم، هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی سازماندهی نماید.

در تدوین محتوای کتب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرایند برنامه‌ریزی درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساحت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توان‌مندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصت‌های مناسب برنامه درسی ضمن تأکید بر انعطاف در عین ثبات و همه‌جانبه‌نگری و توجه به هویت ویژه متریبان با نیازهای خاص، زمینه ساز دستیابی دانش‌آموزان به کسب شایستگی‌های لازم (توان‌مندی‌ها، مهارت‌ها) می‌باشد.

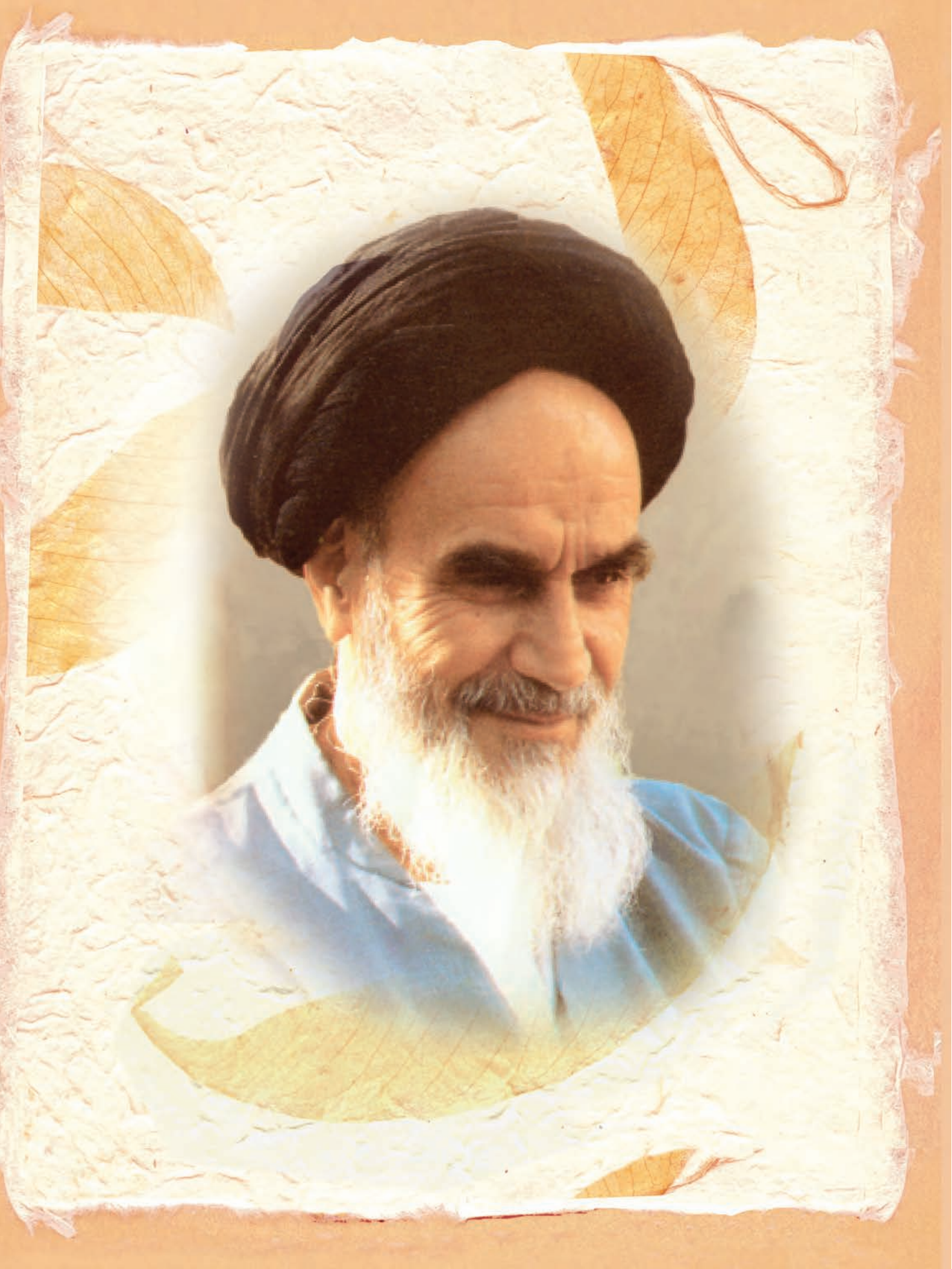
امید است این محتوا در تحقق اهداف مؤثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره‌گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی یاری نمایند.

این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی و گروه‌های تألیف کتاب‌های درسی می‌باشد، شایسته است از تلاش و مساعی این عزیزان همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده‌سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نماییم.

در اینجا از همه همکاران و صاحب‌نظران درخواست می‌نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نمایند.

معاون وزیر و رییس سازمان

آموزش و پرورش استثنایی کشور

خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد.

سخنی با همکاران گرامی؛

هنر پدیده‌ای جهانی است که در همه‌ی ابعاد زندگی وجود داشته است و همه‌ی انسان‌ها در حیات آن شرکت داشته‌اند. هنر هر جامعه‌ای نشانگر تمدن آن جامعه است. در جهان امروز به ویژه در قرن حاضر، درس هنر در میان عناوین موضوعات درسی دانش‌آموزان جایگاه ویژه‌ای یافته است.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور، که مهم‌ترین هدف آن برنامه ریزی برای تعلیم و تربیت دانش‌آموزان استثنایی است، با توجه به آگاهی از اهمیت و جایگاه درس هنر برای بالا بردن سطح شناخت و تقویت خلاقیت و بروز توانایی‌های «دانش‌آموزان با نیازهای ویژه» بر آن شده است تا کتاب آموزش هنر را که توسط کارشناسان و متخصصان تهیه گردیده، در اختیار آنان قرار دهد. برای آموزش مناسب کتاب حاضر، توجه شما را به ویژگی‌های ساختاری آن جلب می‌کنیم:

ساختار کتاب

۱- تعداد دروس براساس سر فصل‌های اساسی درس هنر تنظیم شده است. این سر فصل‌ها عبارت‌اند از: نقاشی، طراحی - مبانی، کار دستی (کلاژ، کاغذ و تا، کاغذ و برش، حجم سازی)، چاپ، نمایش و موسیقی و تربیت شنوایی.

۲- رویکرد اصلی کتاب که توسعه‌ی مهارت‌های حسی - حرکتی است، با انجام تمرین‌های «آموزش گام به گام»، در هر مبحث درسی مورد توجه قرار گرفته است. این موضوع از یک سو به تربیت هنری و بالارفتن ذوق و خلاقیت هنری دانش‌آموزان می‌انجامد و از سوی دیگر زمینه را برای ایجاد توانایی‌های گوناگون حرفه‌ای فراهم می‌کند.

۳- آموزش مفاهیم هنری با توجه به زمینه‌ی روان‌شناختی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه تدوین شده و سعی گردیده است عناوین و متن دروس، ساده و در حد توان و دانش آنان باشد و از به کارگیری عبارات ثقیل و دور از ذهن خودداری شده است.

۴- معلم می‌تواند با توجه به تفاوت شرایط اجتماعی، فرهنگی و جغرافیایی دانش‌آموزان، تمرین‌های مناسبی را برای آن درس، مشابه با تمرین‌های ارائه شده، طراحی و اجرا کند.

روش های تدریس

طراحی آموزشی برای درس هنر باید به گونه‌ای باشد که در کلاس فضایی آرام، آزاد و با نشاط بیافریند تا بستر مناسبی برای بروز استعدادها، خلاقیت‌ها و همچنین ارضای نیازهای دانش‌آموزان

به زیباشناسی و آفرینش هنری را فراهم آورد.

در فرآیند فعالیت‌های یاددهی-یادگیری می‌توان از همه‌ی روش‌های تدریس که اساس آن‌ها فعالیت و مشارکت دانش‌آموز است، استفاده کرد و علاوه بر مشارکت دانش‌آموز در فرآیند تجربه‌های یادگیری، زمینه‌ی بروز خلاقیت او را نیز فراهم نمود. تلفیق رشته‌های هنری نیز در هر جا که میسر است، باید انجام شود.

نکات قابل توجه در فرآیند یاددهی - یادگیری

- بیشتر وسایلی که در متن درس‌ها پیش بینی شده، در دسترس (و یا دور ریختنی) است و به راحتی تهیه می‌شود.

- بهتر است در پایان هر جلسه، فهرست وسایل مورد نیاز جلسه‌ی بعد را به اطلاع دانش‌آموزان برسانید.

- برای ایجاد اعتماد به نفس، دانش‌آموزان را عادت دهید به طور مستقل کارکنند. البته در مواردی که لازم می‌دانید، برای گسترش روحیه‌ی همکاری، انجام برخی فعالیت‌ها به صورت گروهی توصیه می‌شود.

- در ابتدای شروع هر فعالیت، اقدامات لازم جهت مشاهده‌ی محیط اطراف یا نمونه کارهای عملی را فراهم کنید.

- دانش‌آموزان را تشویق کنید بعضی از فعالیت‌ها را به صورت گروهی در کلاس اجرا کنند.

- لازم است بر فعالیت‌های دانش‌آموزان دقت و نظارت کامل داشته باشید و آن‌ها را راهنمایی کنید تا از وسایل و ابزار خود به خوبی نگه‌داری کنند.

- در انتهای هر چند درس می‌توانید نمایشگاهی از آثار دانش‌آموزان تشکیل دهید.

- دانش‌آموزان را تشویق کنید که تا در حد خود از قدرت تخیل و تفکرشان استفاده کنند و در هنگام کار، به آن‌ها آزادی عمل بدهید تا مطابق با سلیقه و نظر خود فعالیت کنند. هم‌چنین از تحمیل نظرات خود پرهیز کنید تا آنان از ساخت نمونه‌های کلیشه‌ای بپرهیزند.

- دانش‌آموزان علاقه‌مند به انجام فعالیت‌ی ویژه می‌توانند با نظارت والدین خود، آن را با طرح جدیدی در ساعات اوقات فراغت تکرار کنند.

ارزش‌یابی

کتاب حاضر شامل بیست و شش درس می‌باشد و همکاران گرامی می‌توانند بر اساس علایق و توانمندی دانش‌آموزان، بیست عنوان درس را آموزش داده و در ارزشیابی مورد لحاظ قرار دهند.

طی فرایند ارزش‌یابی، فعالیت‌های فردی و گروهی دانش‌آموز و نتیجه‌ی این فعالیت‌ها که محصول هنری اوست، با مشارکت آموزگار، خود دانش‌آموز و هم کلاس‌های او مورد سنجش و قضاوت قرار می‌گیرد.

فهرست

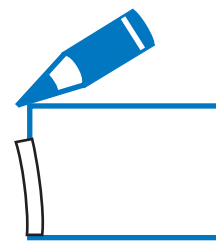
۱۰	طراحی، مبانی (۱) / ترکیب بندی نقطه - رنگی		۱
۱۴	کاردستی (۱) / ساخت موشک کاغذی		۲
۱۶	چاپ (۱) / چاپ با روش نخ و جوهر		۳
۱۸	طراحی، مبانی (۲) / ترکیب بندی خط افقی، عمودی و مورب - رنگی		۴
۲۲	نمایش (۱) / انواع حرکات ۱		۵
۲۴	کاردستی (۲) / ساخت قاب عکس		۶
۲۶	طراحی، مبانی (۳) / ترکیب بندی نقطه (مربع) و خط (افقی - عمودی) - سیاه و سفید		۷
۳۰	چاپ (۲) / نقاشی با روش خراش دادن - تک رنگ		۸
۳۲	کاردستی (۳) / ساخت ریشه ی تزئینی		۹
۳۴	نمایش (۲) / انواع حرکات ۲		۱۰
۳۶	طراحی، مبانی (۴) / ترکیب بندی نقطه (مربع) و خط (افقی - عمودی) - رنگی		۱۱
۴۰	کاردستی (۴) / ساخت تابلوی کلاژ با تکه های پارچه		۱۲
۴۴	چاپ (۳) / نقاشی با روش خراش دادن - چند رنگ		۱۳

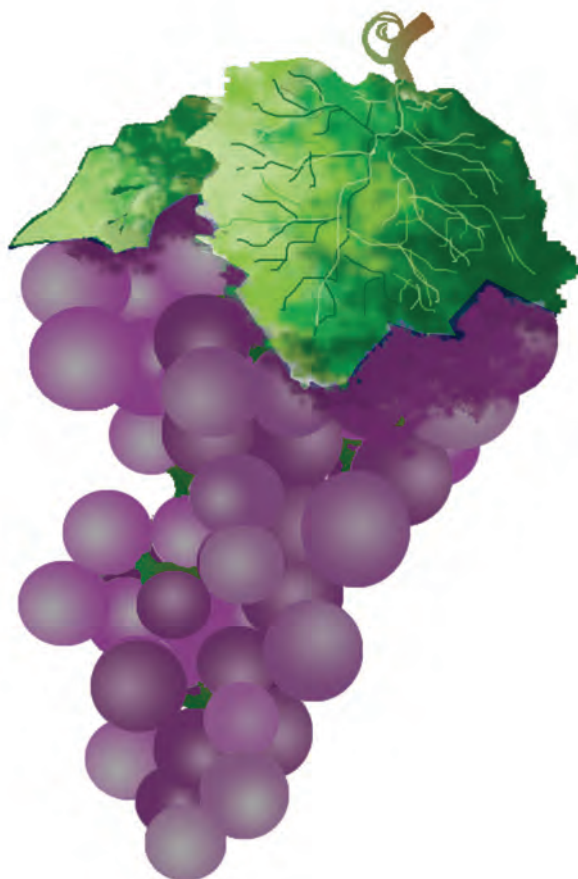
- ۴۶ طراحی، مبانی (۵) / ترکیب بندی نقطه (مثلث) و خط مورّب - سیاه و سفید ۱۴
- ۵۰ موسیقی و تربیت شنوایی (۱) / آشنایی با صداهای زیر و بم ۱۵
- ۵۴ کاردستی (۵) / ساخت تابلوی کلاژ با انواع اشیا ۱۶
- ۵۶ طراحی، مبانی (۶) / ترکیب بندی نقطه (مثلث) و خط مورّب - رنگی ۱۷
- ۶۰ چاپ (۴) / چاپ با برگ و گل ۱۸
- ۶۲ نمایش (۳) / انواع حرکات ۳ ..... ۱۹
- ۶۴ طراحی، مبانی (۷) / ترکیب بندی نقطه (دایره) و خط منحنی - سیاه و سفید ۲۰
- ۶۸ موسیقی و تربیت شنوایی (۲) / آشنایی با صدا سازها، ضربک کبریتی و ویزویزک ۲۱
- ۷۰ کاردستی (۶) / قالب ریزی با گچ (تهیه زیر استکانی) ۲۲
- ۷۴ طراحی، مبانی (۸) / ترکیب بندی نقطه (دایره) و خط منحنی - رنگی ۲۳
- ۷۸ نمایش (۴) / نمایش بازی ۲۴
- ۸۰ چاپ (۵) / چاپ با مهرهای ساخته شده از چوب و کاموا ۲۵
- ۸۴ نقاشی / با موضوع و تکنیک آزاد ۲۶

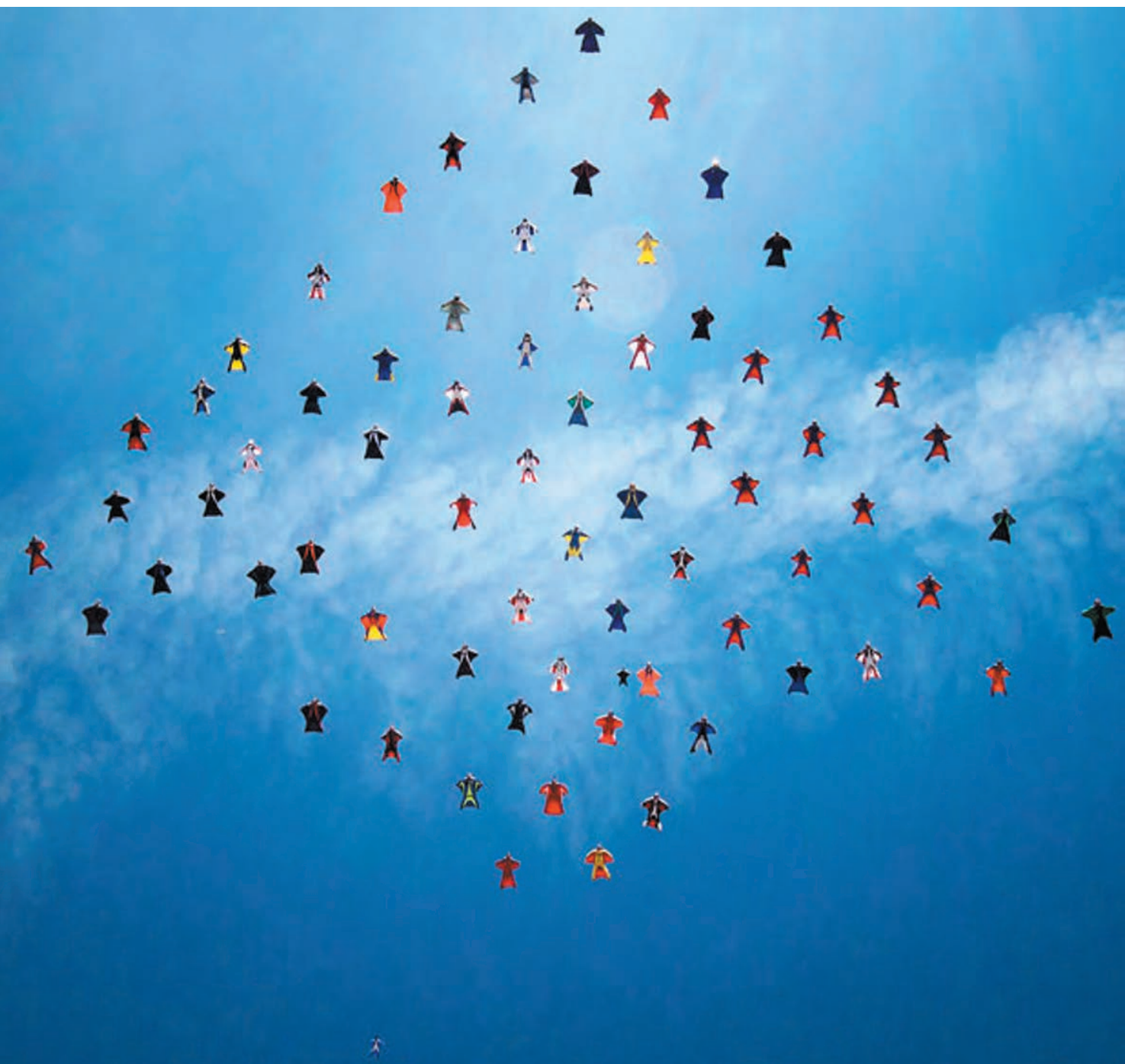

ترکیب بندی نقطه رنگی

به این نمونه‌ها توجه کنید :

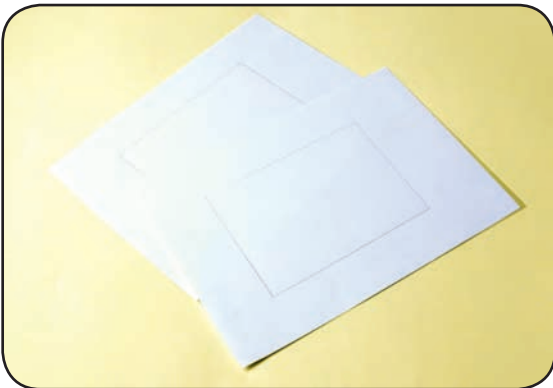

وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ سفید
- مداد
- پاک کن
- مقوای رنگی
- چسب ماژیکی
- شابلون های دایره ، مربع ، مثلث
- خط کش فلزی
- قیچی یا کاتر

گام به گام انجام دهید :

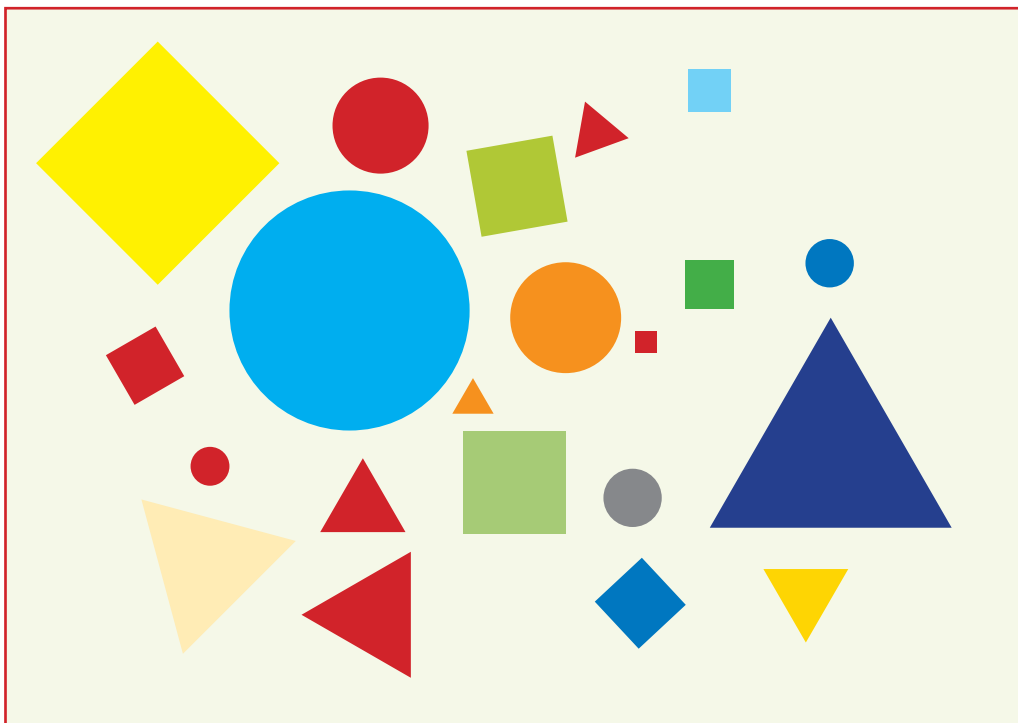
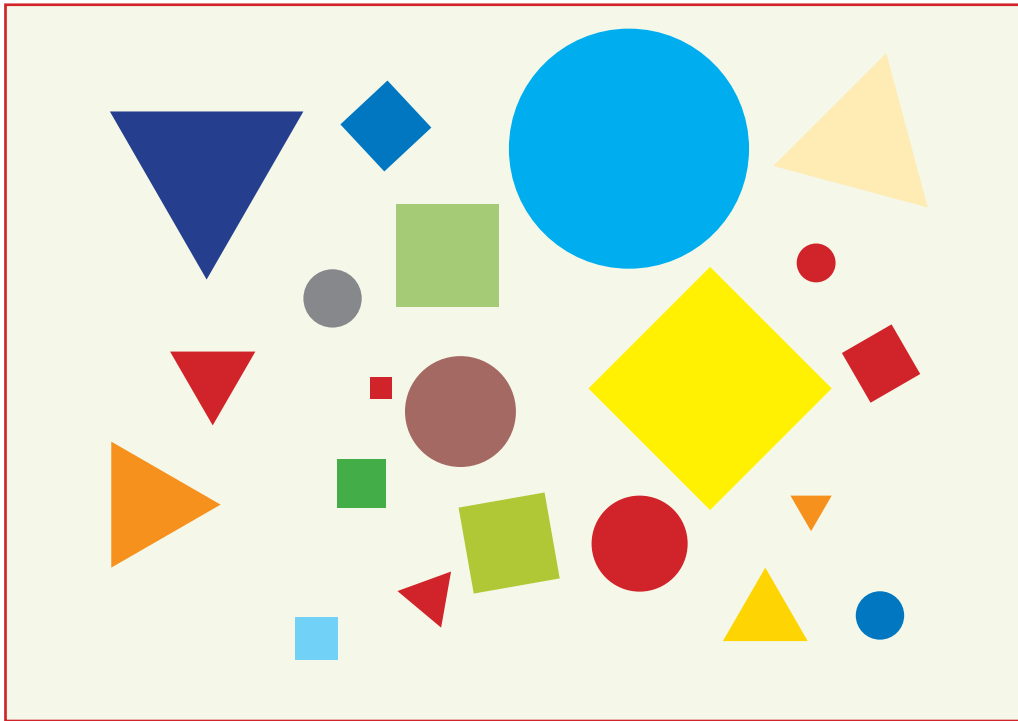
۱ - دو برگ کاغذ که روی هر یک از آنها کادری با ابعاد 12×17 سانتی متر رسم شده باشد، روی میز بگذارید.

۲ - با استفاده از شابلون و مقوای نقطه‌های کوچک رنگی به شکل های دایره ، مربع و مثلث تهیه کنید .

۳ - نقطه ها را به شکل دلخواه با هم ترکیب کنید و داخل کادرها بچسبانید.

ساخت موشک کاغذی

وسایل و مواد مورد نیاز :

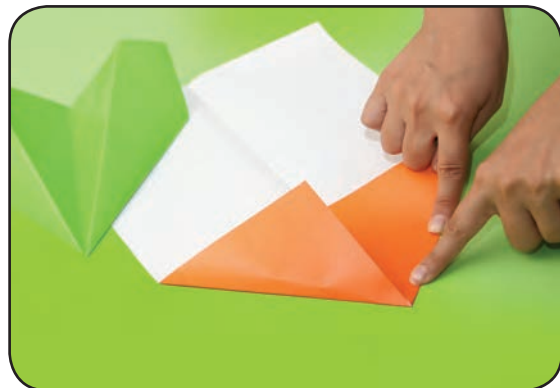
- یک برگ کاغذ به رنگ دلخواه (اندازه A₄)

گام به گام انجام دهید :

- ۱- کاغذ خود را از درازا تا کنید و بعد به حالت اول برگردانید.

- ۳- حالا نوک مثلث ایجاد شده را به طرف پایین تا بزنید.

- ۲- دو گوشه‌ی بالایی را به طرف خط وسط تا بزنید؛ به طوری که شکلی شبیه یک سقف شیروانی ایجاد شود.

۵- حالا یک مثلث کوچک در وسط دیده می شود. نوک آن را به طرف بالا تا بزنید.

۶- دوباره حرکت قسمت ۲ را تکرار کنید تا یک سقف شیروانی درست شود.

۷- حالا لبه های کاغذ را مانند تصویر، یک بار دیگر تا بزنید.

۸- در این قسمت هر دو لبه ی خارجی کج را تا خط وسط تا کنید.

موشک شما آماده ی پرواز است.

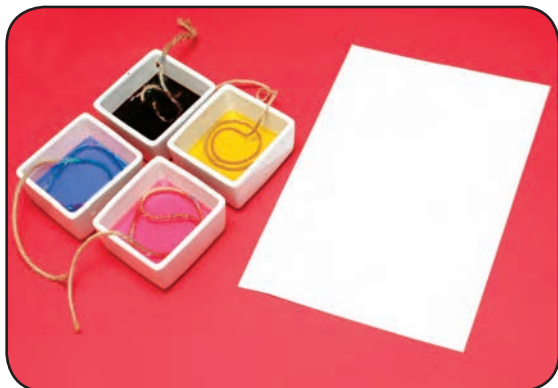
چاپ با روش نخ و جوهر

وسایل و مواد مورد نیاز :

- جوهر رنگی ، ۳ یا ۴ رنگ
- ۴ تکه نخ ضخیم ۶۰ سانتی متری
- دو برگ کاغذ A۴
- روان نویس های اکلیلی یا ماژیک های اکلیلی
- دستمال کاغذی یا پارچه ای
- ظرف یک بار مصرف

گام به گام انجام دهید :

- ۱- کاغذ را روی میز قرار دهید.
- ۲- جوهرهای رنگی را داخل ظرف بریزید و مقابل خود بگذارید.
- ۳- هر تکه نخ را داخل یکی از جوهرها فرو ببرید به طوری که حدود ۱۰ سانتی متر آن بیرون از جوهر باشد.

- ۴- یکی از نخ های رنگی شده را از ظرف خارج کنید و به شکلی تصادفی روی کاغذ قرار دهید.
- ۵- کاغذ دوم را روی آن بگذارید. سپس با کف دست ، آن را محکم نگه دارید و با دستی دیگر ، نخ را به سرعت از لای دو کاغذ بیرون بکشید.

- ۶- کاغذ را از زیر بردارید و طرح چاپ شده را مشاهده کنید.

حالا می بینید که یک نقش تصادفی بر روی کاغذ شما شکل گرفته است.

۶- همین کار را با رنگ‌های بعدی انجام دهید. تذکر: سعی کنید هر بار نخ خود را در قسمت‌هایی از کاغذ که نقش و نگاری ندارد قرار دهید تا سطح آن به طور یکنواخت از خطوط درهم و زیبا پوشیده شود.

۷- در این مرحله می‌توانید فضاهای کوچک و بسته‌های راکه تشکیل شده‌اند با روان نویس‌های اکلیلی و یاماژیک‌های طلائی و نقره‌ای رنگ آمیزی کنید.

می‌توانید با راهنمایی مربی و کمک دوستان خود به جای روان نویس اکلیلی و یا ماژیک‌های طلائی و نقره‌ای وسایل دیگری را به کار ببرید.

ترکیب بندی خط افقی، عمودی و مورب رنگی

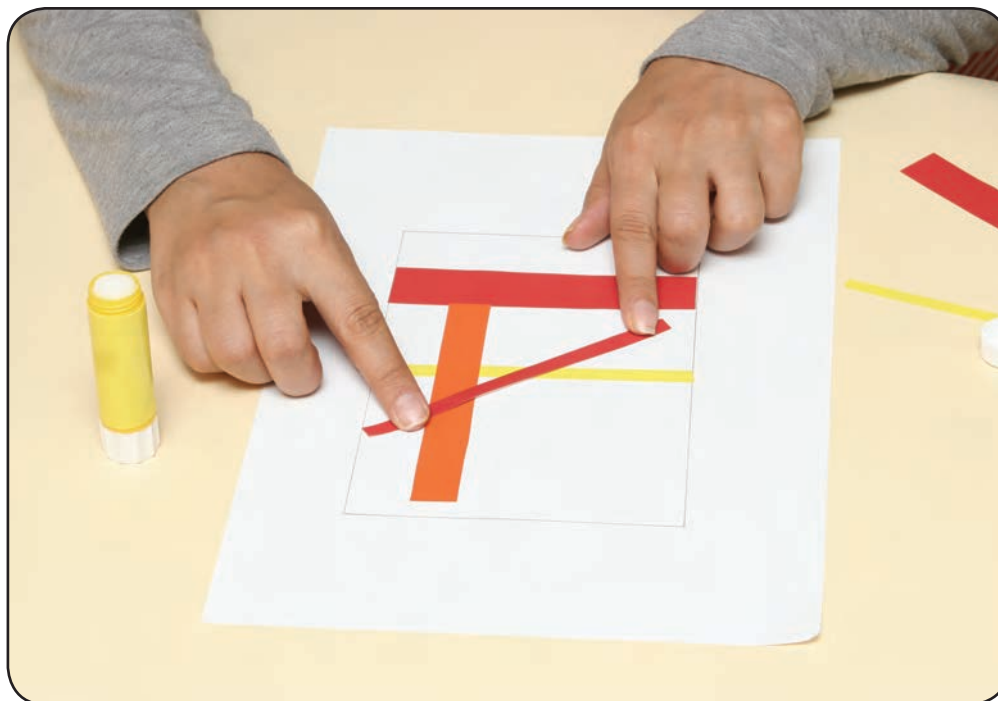

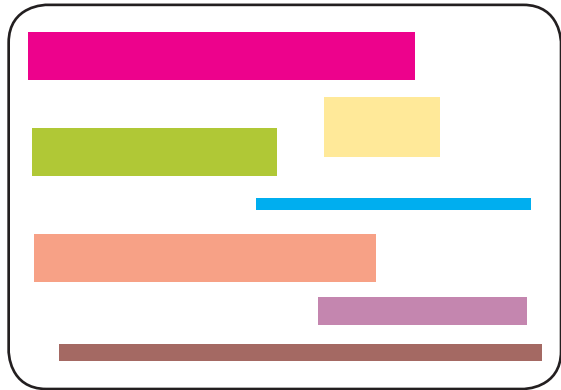
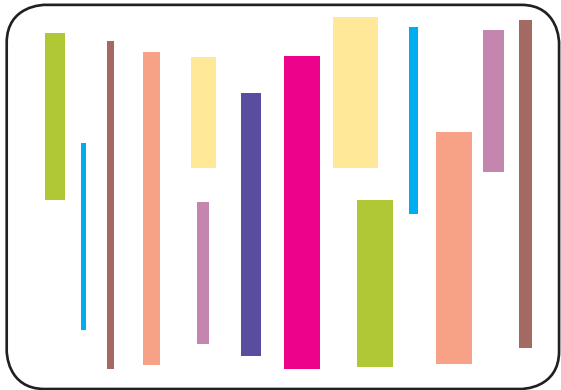
وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ سفید
- مداد
- پاک کن
- مقوای رنگی
- چسب ماژیکی
- خط کش فلزی
- قیچی یا کاتر

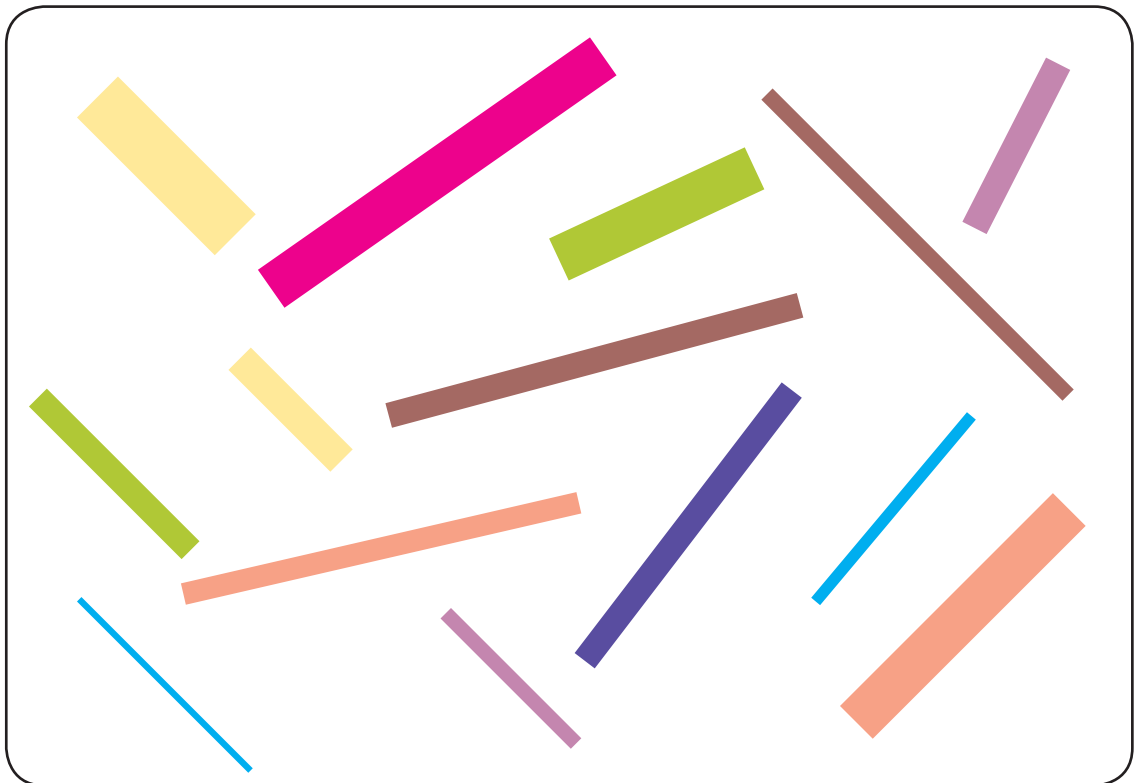
گام به گام انجام دهید :

۱ - دو برگ کاغذ که روی هر یک از آنها کادری با ابعاد 12×17 سانتی متر رسم شده باشد، روی میز بگذارید.

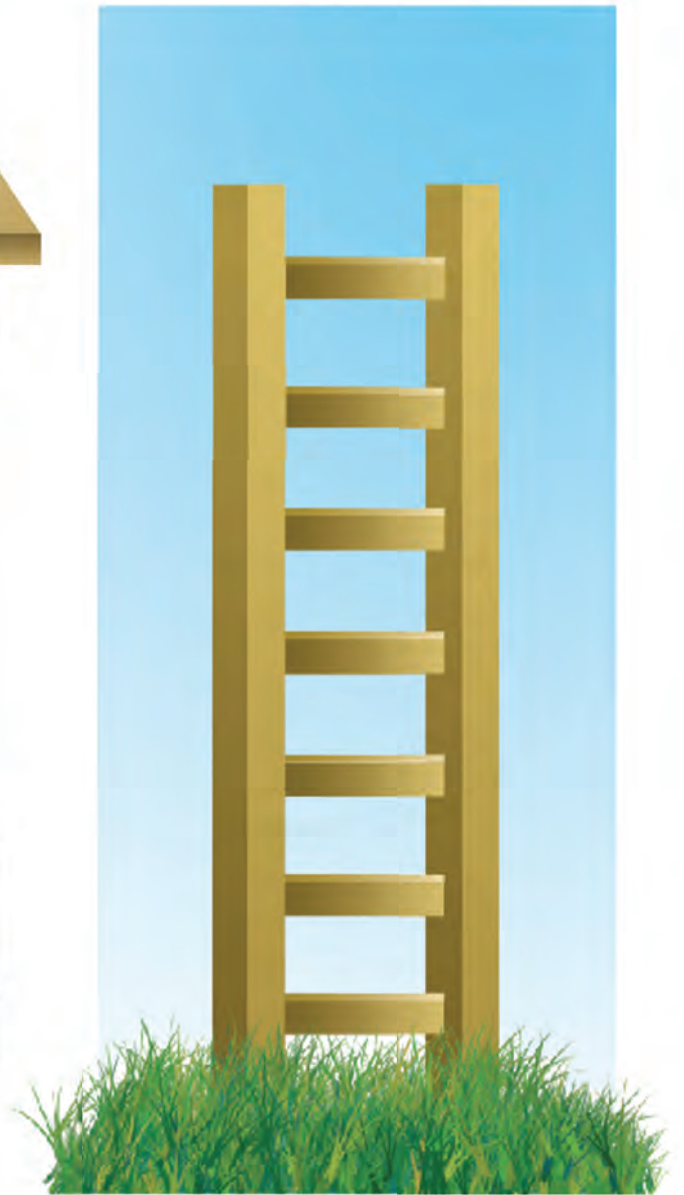

۲- چند مقوای رنگی بردارید و از آنها نوارهای نازک و پهن رنگی ببرید.

۳- نوارهای مقوایی رنگی را به شکل افقی، عمودی و مورب ترکیب کنید و داخل کادرها بچسبانید.

به نمونه های زیر توجه کنید:

انواع حرکات ۱

دانش آموز عزیز، شما در سال گذشته با انواع حالت های لحن و بیان آشنا شدید و قصه گویی (قصه خوانی) را تمرین کردید. امسال نیز با انواع حرکت آشنا خواهید شد و آن ها را در نمایش های فردی و گروهی تمرین خواهید کرد.

گام به گام انجام دهید :

۱- با حالت های زیر راه بروید :

• خیلی محکم و شق و رق

• خیلی شل و ول

• خیلی طبیعی

• مثل یک پیرمرد یا پیرزن

• مثل یک کودک ۲ تا ۳ ساله

۲- هر یک از حالت های شماره ی «۱» را با حرکت های زیر ادغام و تمرین کنید:

- ایستاده اید و می خواهید بنشینید.
- از پله یا یک بلندی، بالا می روید.
- نشسته اید و می خواهید بایستید.
- از پله یا یک بلندی، پایین می آید.
- می دوید.
- غذا می خورید.

شما چه حالات و حرکات دیگری می شناسید ؟
با راهنمایی مربی و هم فکری دوستان خود آن ها را تمرین کنید.

ساخت قاب عکس

وسایل و مواد مورد نیاز :

- یک برگ مقوای نازک رنگی به اندازه 30×30 سانتی متر
- عکس یا تصویری برای درون آن، به اندازه 15×15 سانتی متر

گام به گام انجام دهید :

۱- مقوای رنگی مربع شکل خود را مانند شکل تا بزنید.

۲- تای مقوای را باز کنید و یک بار دیگر آن را مانند شکل تا بزنید.

۳- بار دیگر تا را باز کنید.

۴- نوک یکی از گوشه ها را تا وسط مقوای بیاورید و تا کنید.

۴- کاغذ را برگردانید و بار دیگر همه‌ی گوشه‌ها را در مرکز مربع قرار دهید و تا بزنید.

۵- گوشه‌های دیگر را هم به همین ترتیب تا بزنید.

۸- نقاشی یا عکس مورد نظر خود را داخل قاب قرار دهید.

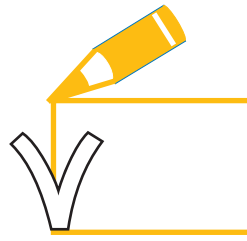

۷- صفحه‌ی زمینه را برگردانید و نوک کاغذ را به طرف گوشه‌ها از بیرون تا بزنید.

به یاد داشته باشید که گوشه‌های نقاشی یا عکس زیرقاب پنهان می‌شود؛ بنابراین در انتخاب عکس دقت کنید.

ترکیب بندی نقطه (مربع) و خط (افقی و عمودی) سیاه و سفید

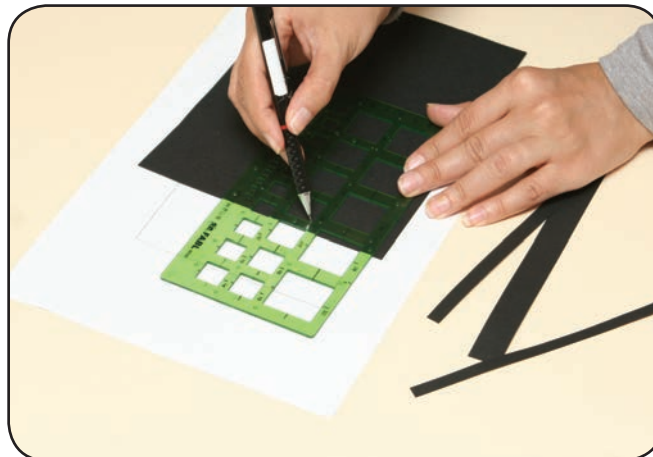

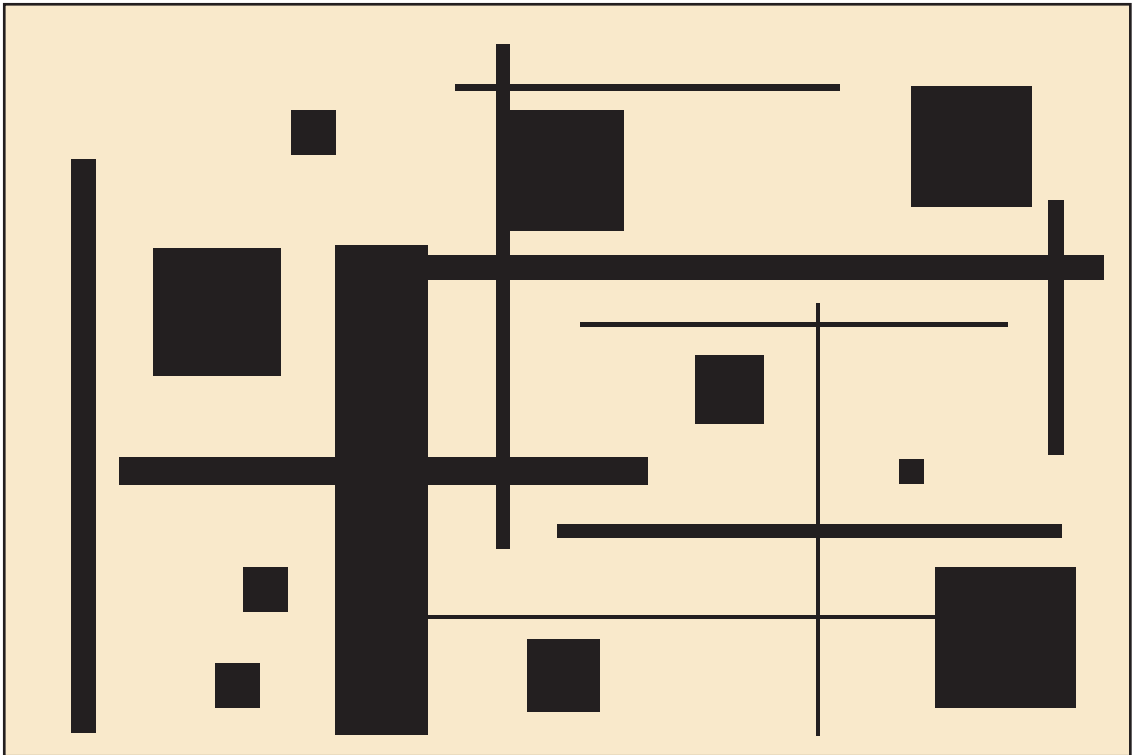
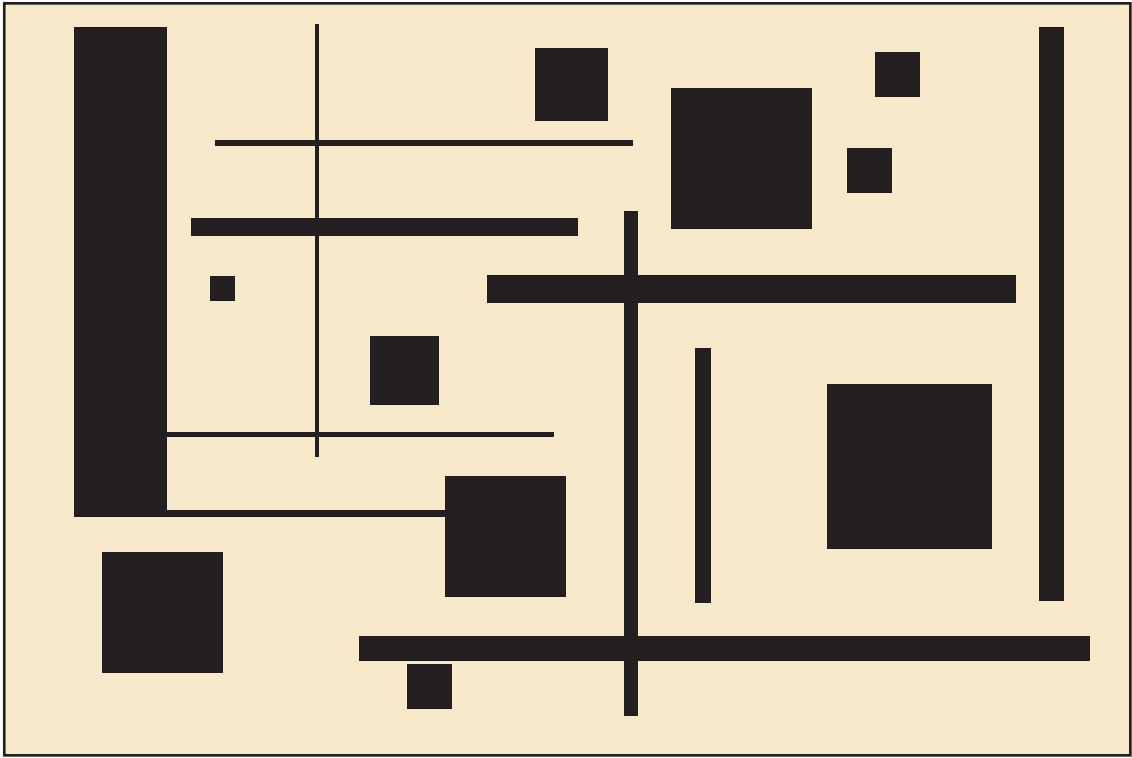
وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ سفید
- مداد
- مقوای سیاه
- شابلون مربع
- چسب ماژیکی
- خط کش فلزی
- قیچی یا کانر

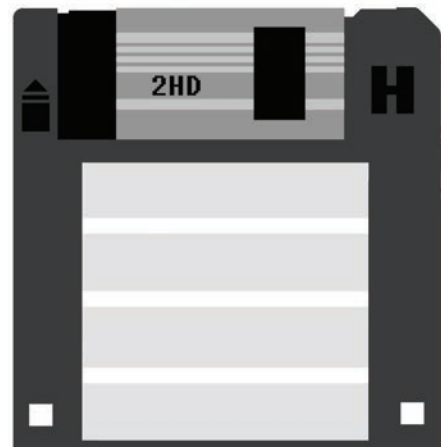
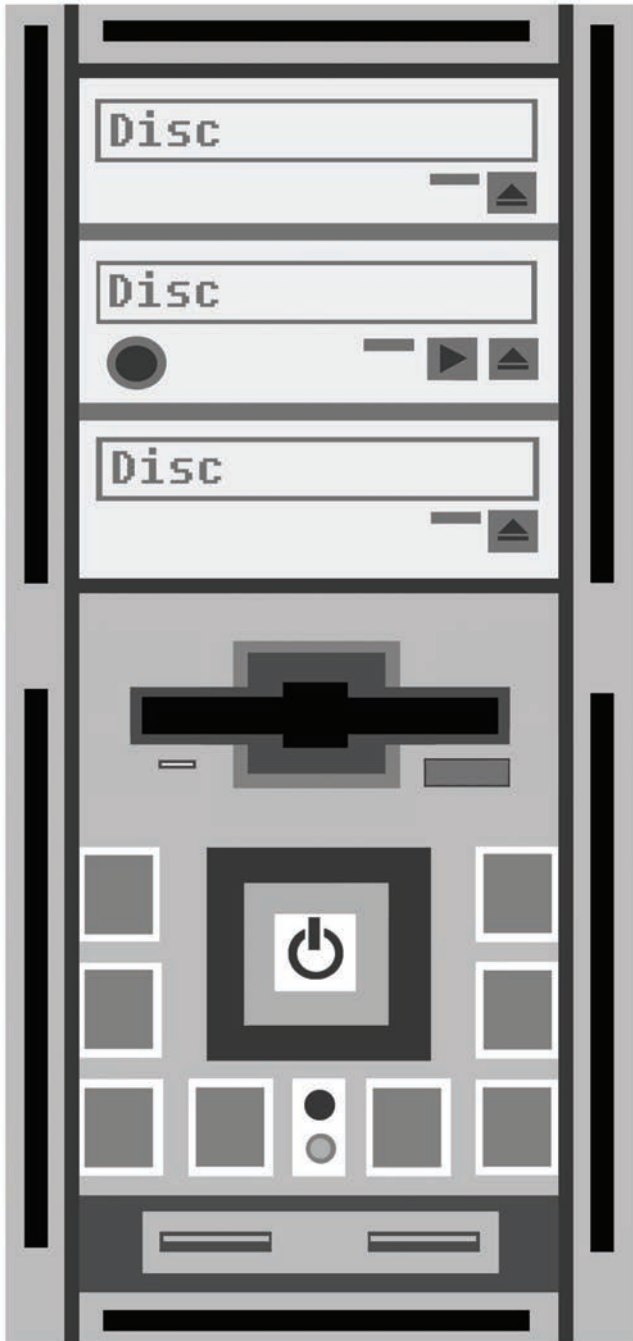
گام به گام انجام دهید :

- ۱ - دو برگ کاغذ که روی هر یک از آن ها کادری با ابعاد 17×12 سانتی متر رسم شده باشد، روی میز بگذارید.
- ۲ - مقوای سیاه را بردارید و از آن نوارهای نازک و پهن ببرید.
- ۳ - به وسیله شابلون مربع از مقوای نقطه‌های مربع شکل کوچک تهیه کنید.
- ۴ - نوارها را به شکل افقی و عمودی با نقطه‌های مربع شکل ترکیب کنید و به دلخواه، داخل کادرها بچسبانید.

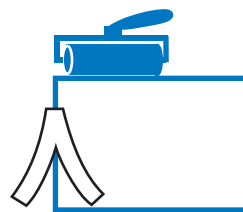

به نمونه های زیر توجه کنید:

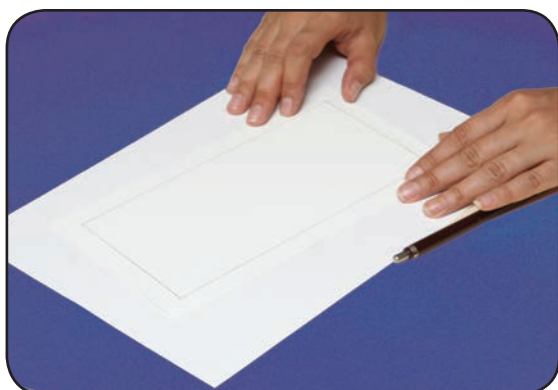

نقاشی با روش خراش دادن تک رنگ

وسایل و مواد مورد نیاز :

- مقوای گلاسه ی سفید در اندازه ی کاغذ A4
- مداد شمعی یا پاستل روغنی
- ابزار نوک تیز (مداد اتود بدون مغزی)
- چاقوی میوه خوری سرگرد

گام به گام انجام دهید:

- ۱- مقوای مورد نظر را که روی آن یک کادر ۲۰×۱۰ سانتی متر رسم شده باشد، روی میز بگذارید.

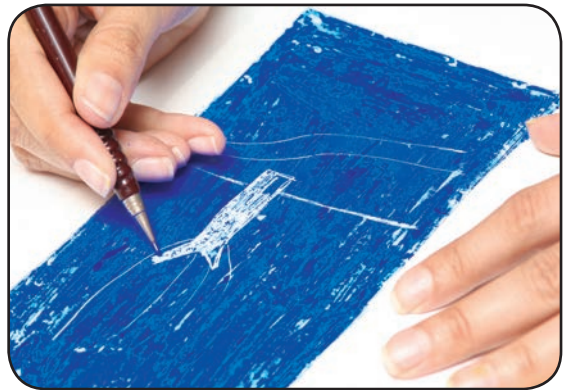

- ۳- سطح کادر رسم شده را با آن مداد شمعی به شکلی یکنواخت بپوشانید.

- ۲- یکی از مداد شمعی ها را بردارید. بهتر است یکی از تیره ترین رنگ ها را انتخاب کنید: مشکی، آبی تیره، قهوه ای یا قرمز تیره .

۴- موضوع نقاشی خود را انتخاب کنید. بهتر است قبلاً یک بار، این نقاشی را روی کاغذ و با استفاده از مداد تمرین کنید.

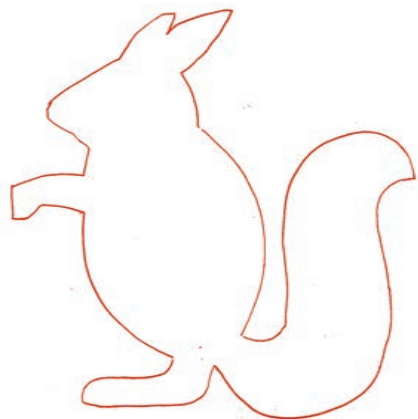
۵- ابزار نوک تیز خود را بردارید و نقاشی خود را با خراشیدن سطح رنگ شده رسم کنید.

نکته ۱: هرچه خطوط بیش تری در طرح شما باشد، نقاشی زیباتر خواهد شد.
 نکته ۲: برای خطوط اصلی و ضخیم از ابزاری مانند چاقوی سرگرد و برای خطوط ظریف از ابزاری مانند مداد اتود استفاده کنید.
 نکته ۳: برای به دست آوردن نتیجهی بهتر، این روش را چندین بار تمرین کنید.

با تجربه ی این کار، یاد گرفتید که با استفاده از روش خراش دادن نیز می توان نقاشی کرد.

ساخت ریشه‌ی تزئینی (خرگوش)

وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ رنگی در ابعاد ۱۸×۱۸ سانتی متر
- مداد
- قیچی
- چسب
- الگوی مورد نظر (مانند طرح خرگوش)
- کاربن

گام به گام انجام دهید:

- ۱- کاغذ رنگی را روی میز بگذارید و آن را از وسط تا بزنید.

- ۳- یک بار دیگر آن را از وسط تا بزنید.

- ۲- بار دیگر آن را از وسط تا بزنید.

۵- دور خطوط را با قیچی ببرید.

۴- طرح خرگوش را با استفاده از کاربن، به دقت بر روی کاغذ تا خورده منتقل کنید.

حالا شما ریسه ی تزئینی به شکل خرگوش دارید . برای ساختن این ریسه ها می توانید از شکل های دیگر نیز استفاده کنید.

۶- تا ها را به آرامی از هم باز کنید.

انواع حرکات ۲

گام به گام انجام دهید :
۱- با حالت های زیر راه بروید:

- با شادی و خوشحالی

- با غم و ناراحتی

- با ترس و لرز

- با عصبانیت

- با عجله

- با خستگی

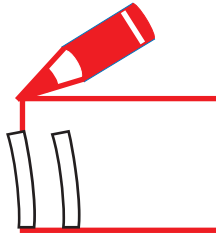

۲- هر یک از حالت های روبرو را با حرکات زیر ادغام و تمرین کنید.

- ایستاده‌اید و می‌خواهید بنشینید.
- نشسته‌اید و می‌خواهید بایستید.
- از پله یا یک بلندی، بالا می‌روید.
- از پله یا یک بلندی، پایین می‌آید.
- غذا می‌خورید.
- می‌دوید.

ترکیب بندی نقطه (مربع) و خط (افقی و عمودی) رنگی

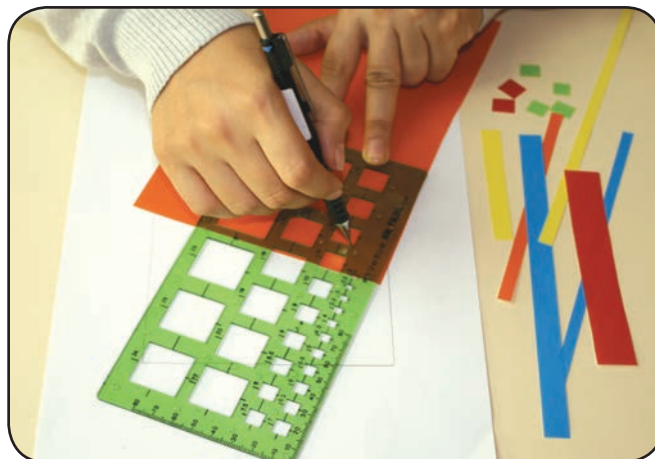

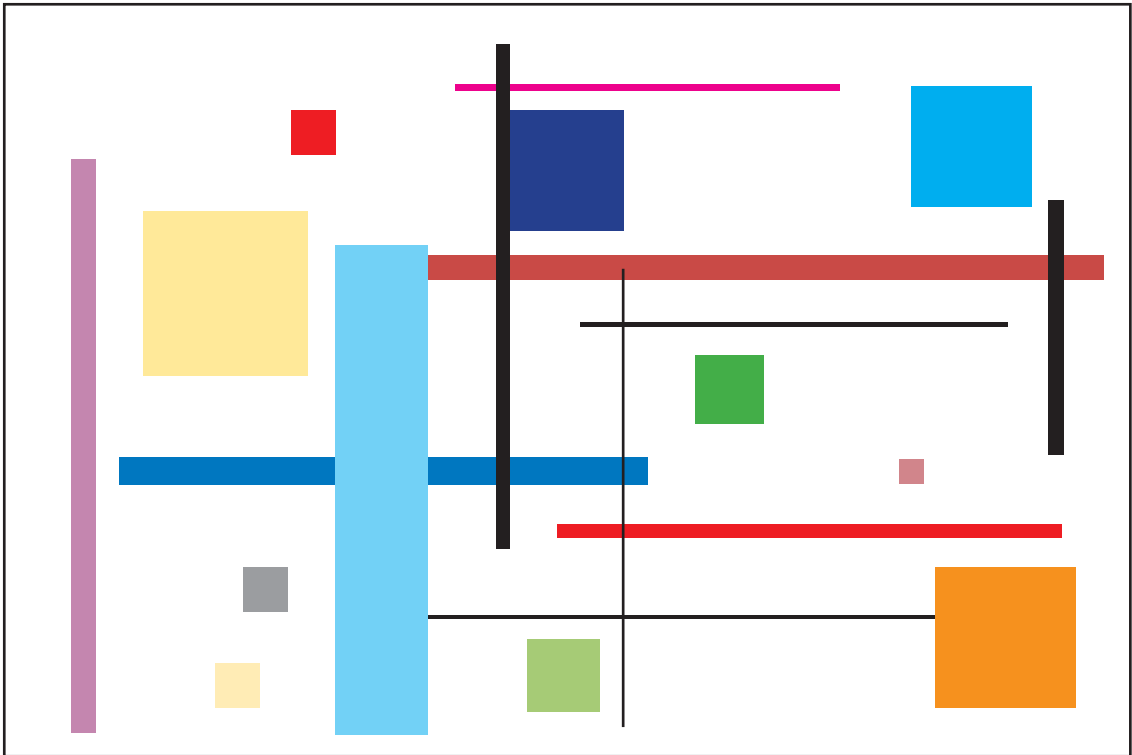
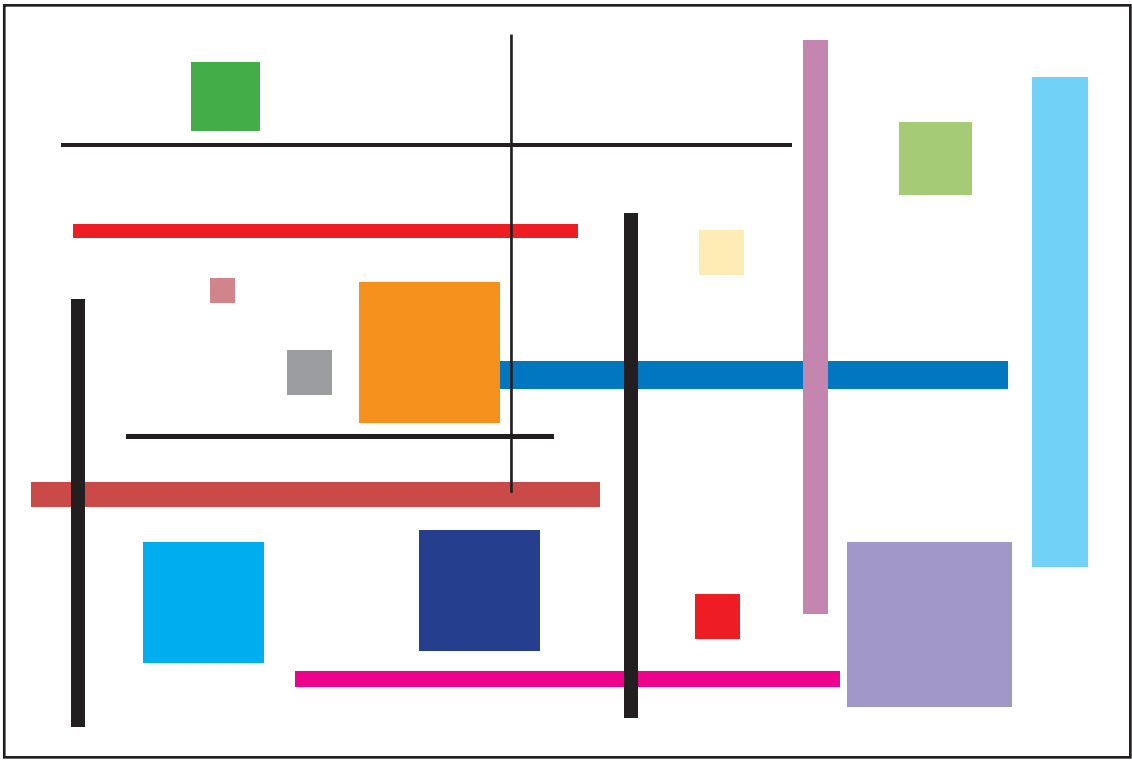
وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ سفید
- مداد
- پاک کن
- مقوای رنگی
- شابلون مربع
- چسب ماژیکی
- خط کش فلزی
- قیچی یا کاتر

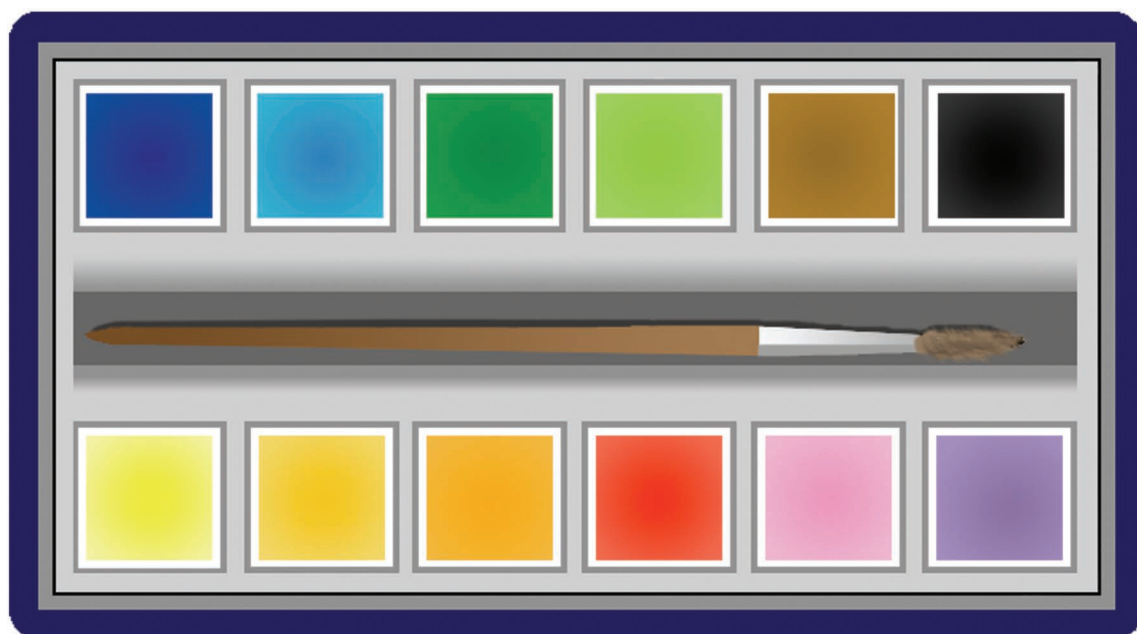
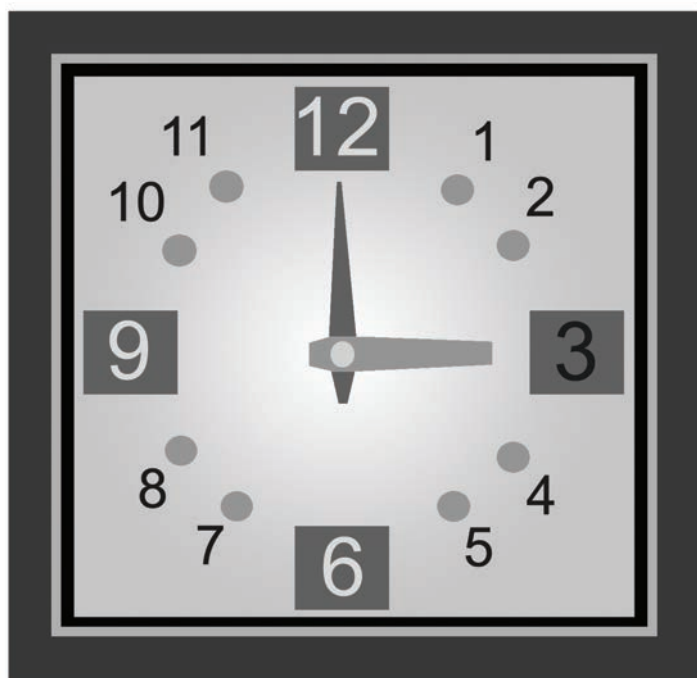
گام به گام انجام دهید :

- ۱- دو برگ کاغذ که روی هر یک از آن ها کادری با ابعاد 17×12 سانتی متر رسم شده باشد، روی میز بگذارید.
- ۲- چند مقوای رنگی بردارید و از آن ها نوارهای نازک و پهن ببرید.
- ۳- به وسیله شابلون مربع از مقوای نقطه‌های مربع شکل رنگی تهیه کنید.
- ۴- نوارها را به شکل افقی یا عمودی با نقطه‌های مربع شکل رنگی ترکیب کنید و به دلخواه داخل کادرها بچسبانید.

به نمونه های زیر توجه کنید :

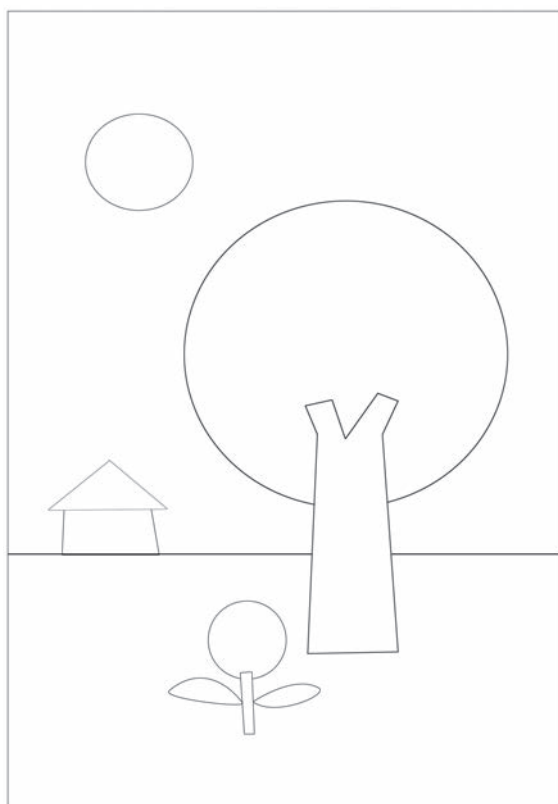

ساخت تابلوی کلاژ با تکه‌های پارچه

وسایل و مواد مورد نیاز :

- مقوای سفید در اندازه ی کاغذ A_4
- تکه های پارچه با طرح ها و رنگ های متفاوت
- چسب ماژیکی
- مداد
- خط کش
- قیچی
- طرح یک منظره در اندازه ی A_4
- کاربن
- ماژیک

گام به گام انجام دهید :

- ۱- مقوای سفید را روی میز قرار دهید.
- ۲- طرحی از یک منظره ی ساده را نیز که در اندازه A_4 تهیه کرده اید در مقابل داشته باشید.

۴- نقشه‌ی هر قسمت از طرح را با کاربن بر روی پارچه‌ی مورد نظر منتقل کنید. سپس با قیچی تیزبه دقت، هر قسمت را جدا کنید.

۳- برای هر قسمت از منظره‌ی خود یک پارچه انتخاب کنید؛ مثلاً پارچه‌ی آبی رنگ برای آسمان، پارچه‌ی گل دار یا سبز برای درخت و پارچه‌ی زرد برای خورشید.

برای به دست آوردن نتیجه بهتر می‌توانید از پارچه‌های ضخیم و هم‌چنین پارچه‌هایی که پس از قیچی کردن ریش نمی‌شوند، استفاده کنید.

۶- تکه‌های بریده شده‌ی پارچه را روی کادر بچسبانید. برای این کار، ابتدا از بزرگ‌ترین تکه‌ها شروع کنید؛ برای مثال، اول آسمان و زمین را بچسبانید و سپس درخت و خورشید را بر روی آن قرار دهید.

۵- بر روی مقوای A_4 به وسیله‌ی خط کش کادری به اندازه‌ی کاغذ A_4 (اندازه طرح مورد نظر) بکشید.

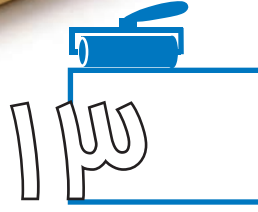

به کمک مرئی و دوستان خود موضوعات ساده و زیبایی دیگری را برای کلاژ با پارچه پیشنهاد بدهید.

۷- در پایان کار، با استفاده از ماژیک تزئینات ظریف و کوچک را اضافه کنید.

نقاشی با روش خراش دادن چند رنگ

وسایل و مواد مورد نیاز :

- چند برگ مقوای در اندازه ی کاغذ A
- مداد شمعی یا پاستل روغنی
- مرکب مشکی یا رنگ گواش مشکی
- ابزار نوک تیز (سوزن، چاقوی نوک تیز و...)
- قلم موی آب رنگ
- پالت تخم مرغی
- کاربن

گام به گام انجام دهید:

- ۱- مقوایی که روی آن کادری با ابعاد ۱۰×۲۰ سانتی متر رسم کرده اید را روی میز قرار دهید.
- ۲- داخل کادر رسم شده را با رنگ های متفاوت مدادشمعی به صورت رنگین کمان پُر و یک نواخت رنگ آمیزی کنید؛ به طوری که هیچ قسمتی سفید باقی نماند.

۵- ابزار نوک تیز خود را بردارید و با خراشیدن رنگ سیاه، نقاشی خود را رسم کنید. خواهید دید که در محل خراش‌ها رنگ‌های زیبا و متفاوت مداد شمعی نمایان می‌شود.

انتخاب طرح برای اجرای این روش بسیار مهم است، می‌توانید از طرح درخت، گل و شکل‌های کارتونی استفاده کنید.

۳- مقداری گواش سیاه را با چند قطره آب رقیق کنید و با یک قلم موی آب رنگ، سطح رنگ آمیزی شده را کاملاً با رنگ مشکی بپوشانید.

۴- طرح مورد نظر خود را که برای نقاشی انتخاب کرده‌اید با کاربن بر روی سطح سیاه منتقل کنید.

ترکیب بندی نقطه (مثلث) و خط مورب سیاه و سفید

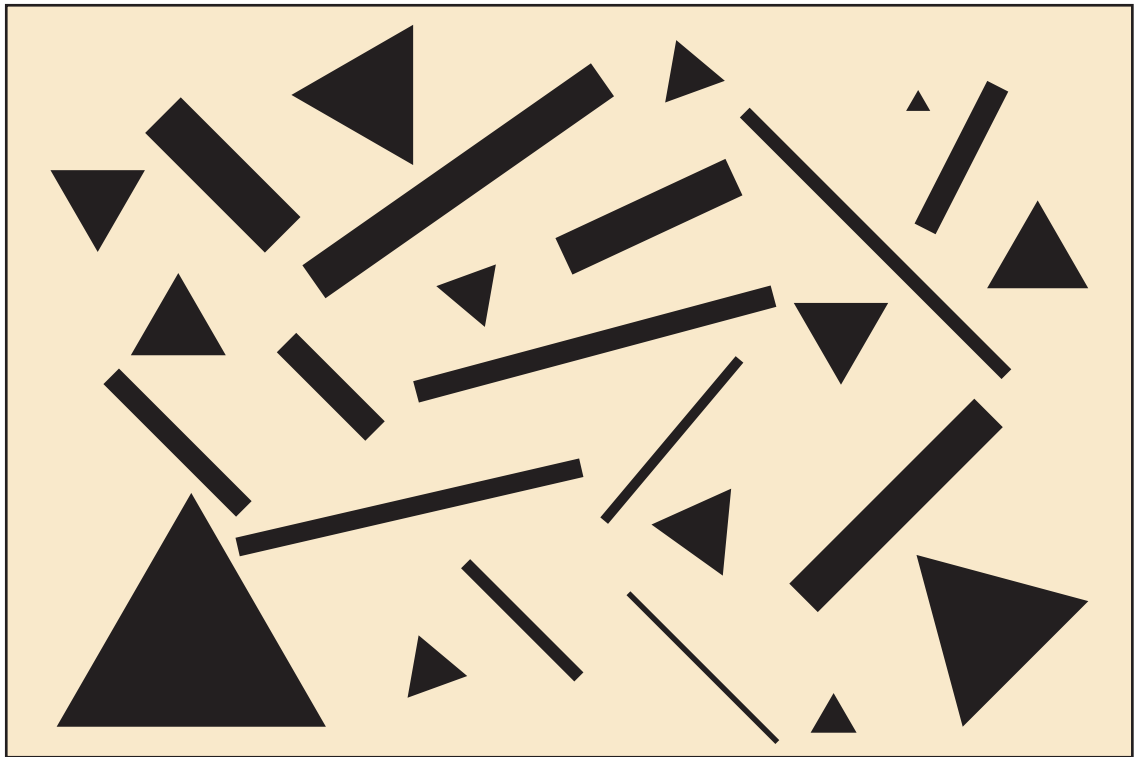
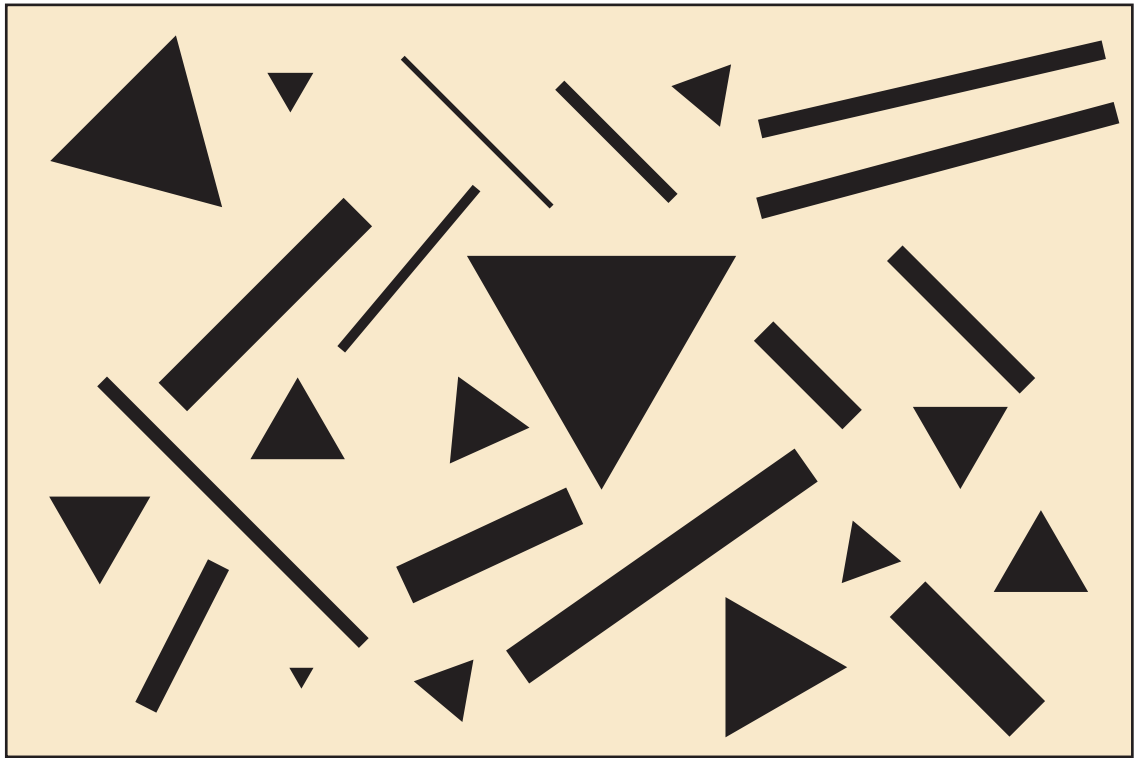
وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ سفید
- مداد
- مقوای سیاه
- شابلون مثلث
- چسب ماژیکی
- خط کش فلزی
- قیچی یا کاتر

گام به گام انجام دهید :

- ۱- دو برگ کاغذ که روی هر یک از آن ها کادری با ابعاد 17×12 سانتی متر رسم شده باشد، روی میز بگذارید.
- ۲- مقوای سیاه را بردارید و از آن نوارهای نازک و پهن ببرید.
- ۳- به وسیله ی شابلون مثلث، از مقوای سیاه نقطه های مثلث شکل تهیه کنید.
- ۴- نوارها را به شکل مورب با نقطه های مثلث شکل ترکیب کنید و به دلخواه، داخل کادرها بچسبانید.

به نمونه‌های زیر توجه کنید.

آشنایی با صداهای زیر و بم

آیا تا به حال با دقت به صدای پرنده‌هایی مانند فناری، بلبل یا گنجشک گوش کرده‌اید؟
صدای آن‌ها چگونه است؟
آیا می‌توانید صدای آن‌ها را تقلید و تکرار کنید؟

آیا تا به حال به صدای حیواناتی مانند گاو،
خرس یا شیر دقت کرده‌اید؟ صدای آن‌ها
چگونه است؟
آیا می‌توانید صدای آن‌ها را تقلید و تکرار
کنید؟

به صداهای نوع اول صداهای « زیر » می گویند . صداهای زیر نازک هستند . با بعضی از وسایل، مانند نی یا فلوت می توانید صدای زیر تولید کنید.
به صداهای نوع دوم صدای « بم » می گویند . صداهای بم کلفت هستند. با بعضی از وسایل، مانند طبل می توانید صدای بم تولید کنید.

توجه : آیا می دانستید صدای زن ها « زیر » و صدای مردها « بم » است؟

حالا به تصویر زیر توجه کنید :

صدای کدام لیوان زیر است ؟ صدای کدام لیوان بم است ؟
آیا شما اشیاء دیگری را می شناسید که بتوان با آن ها صداهای زیر و بم تولید کرد ؟
آن ها را به کلاس بیاورید و با کمک مربی و همکلاسی ها صداهای گوناگون تولید کنید.

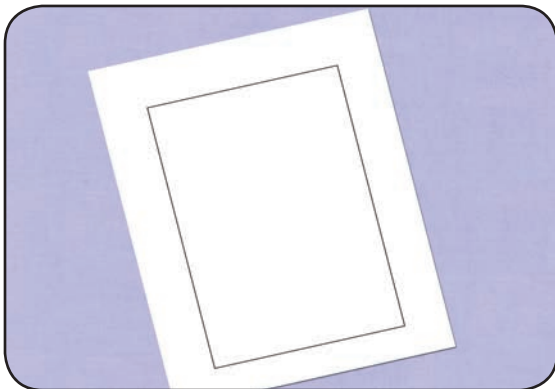

ساخت تابلوی کلاژ با انواع اشیا

وسایل و مواد مورد نیاز :

- مقوای بسیار ضخیم در اندازه‌ی کاغذ A_۳
- قیچی
- انواع چسب مایع، ماژیک، حرارتی و یا چسب چوب
- خط کش
- مداد
- کاربن
- تکه های پارچه ، صدف ، سنگ ، دکمه ، پَر و ...
- طرحی ساده از یک تصویر

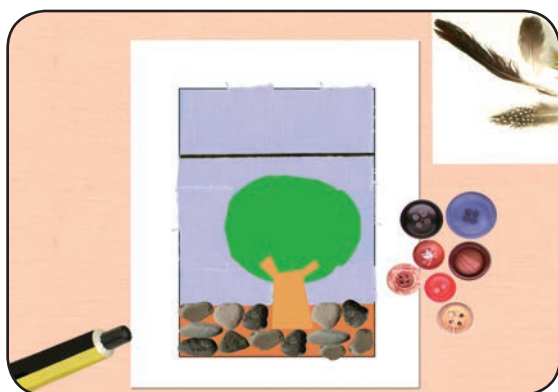

گام به گام انجام دهید :

۱- مقوای ضخیم را روی میز قرار دهید و بر روی آن کادری به اندازه‌ی کاغذ A_۴ رسم کنید.

۲- طرح خود را انتخاب کنید و بر روی کادرمنتقل کنید. سپس تصمیم بگیرید که هر بخشی از آن را با چه ماده‌ای بپوشانید؛ مثلاً پَر برای بال پرندگان، دکمه‌های ریز سبز و زرد، برای چتر درخت و سنگ های کوچک برای سطح زمین و ...

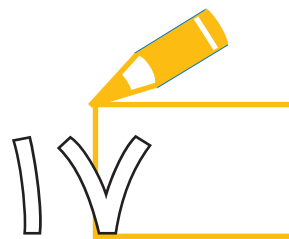
۴- برای چسباندن قطعات سنگین مانند سنگ، صدف و دکمه از چسب حرارتی و یا چسب چوب غلیظ استفاده کنید.

۳- مواد مخصوص هر بخش را روی آن بچسبانید. به ترتیب از بزرگترین بخش ها (مانند آسمان) شروع کنید تا به کوچک ترین بخش ها برسید.

برجسته بودن بعضی از قسمت ها به زیبایی طرح می افزاید؛ پس بهتر است موادی مانند پَر را فقط در بخش انتهایی چسب بزنید تا باقی قسمت ها به صورت آزاد بر روی تابلو قرار بگیرد.

ترکیب بندی نقطه (مثلث) و خط مورب رنگی

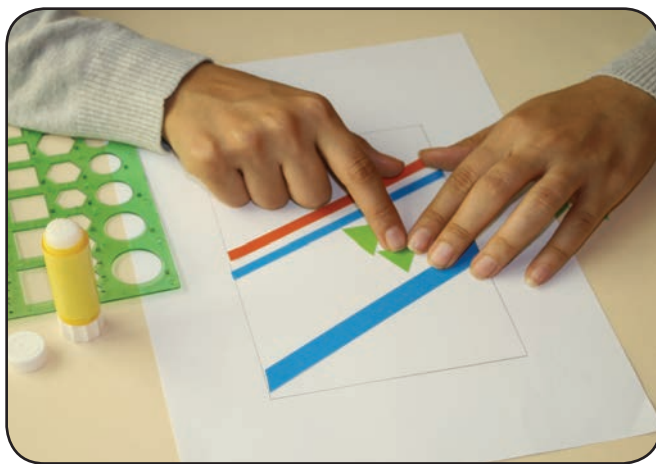

وسایل و مواد مورد نیاز :

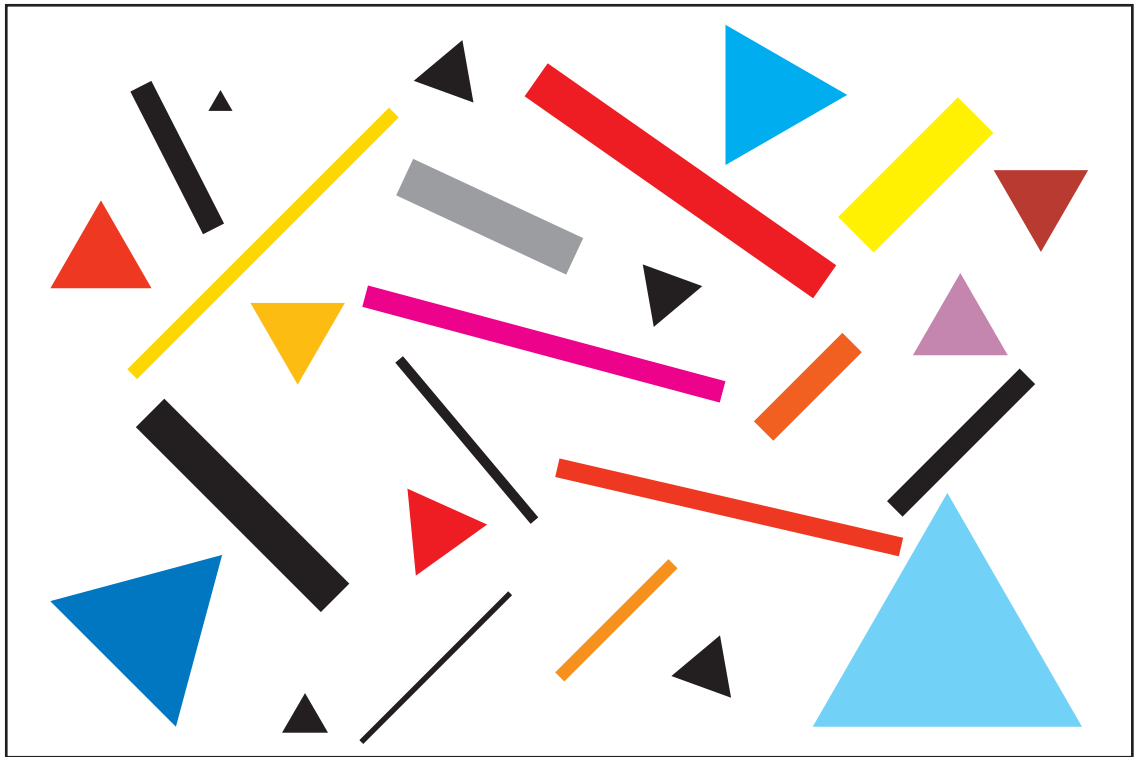
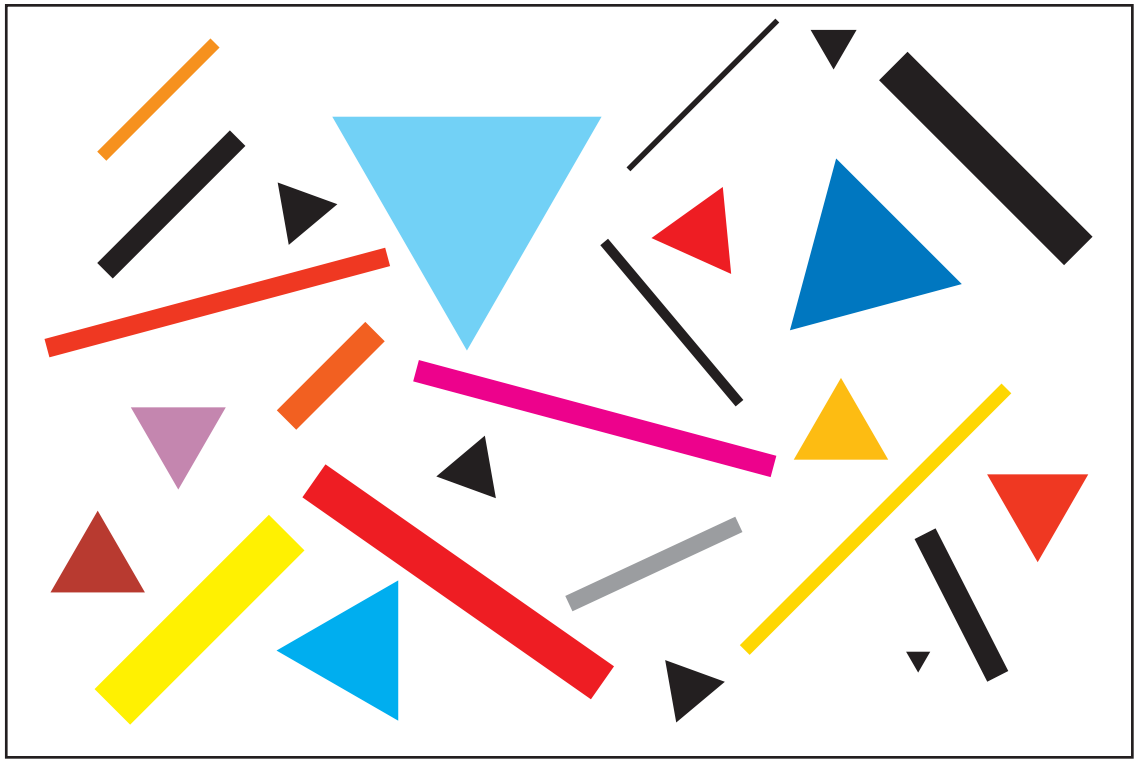
- کاغذ سفید
- مداد
- پاک کن
- مقوای رنگی
- شابلون مثلث
- چسب مائیکی
- خط کش فلزی
- قیچی یا کاتر

گام به گام انجام دهید :

- ۱- دو برگ کاغذ که روی هر یک از آن ها کادری با ابعاد 17×12 سانتی متر رسم شده باشد، روی میز بگذارید.
- ۲- چند مقوای رنگی بردارید و از آن نوارهای نازک و پهن ببرید .
- ۳- به وسیله ی شابلون مثلث از مقوای نقطه‌های مثلث شکل رنگی تهیه کنید.
- ۴- نوارها را به شکل مورب با نقطه های مثلث شکل ترکیب کنید و به دلخواه، داخل کادرها بچسبانید.

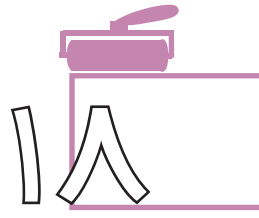

به نمونه‌های زیر توجه کنید:

چاپ با برگ و گل

وسایل و مواد مورد نیاز :

- مقداری گل و برگ طبیعی و تازه
- * بهتر است گل ها و برگ ها تازه، لطیف و آبدار باشند.
- چند کاغذ سفید A₄
- چکش یا گوشت کوب

گام به گام انجام دهید :

- ۱- چند برگ روزنامه را روی میز پهن کنید.
- سپس کاغذ خود را روی آن ها بگذارید.

- ۳- یک برگ کاغذ دیگر را روی آن بگذارید. سپس چند برگ روزنامه را روی کار قرار دهید.

- ۲- گل ها را روی کاغذ بچینید.

۴- چکش را روی قسمت‌هایی که گل و برگ‌ها قراردارند، بکوبید. این کار را آن قدر ادامه دهید تا رنگ گل‌ها خارج شود و روی کاغذ نقش بیندازد.

با استفاده از روش یاد شده می‌توانید تابلوهای زیبایی بسازید.

گیاهان دارای رنگ‌های طبیعی هستند که این رنگ به خوبی بر روی کاغذ نقش می‌بندد. کافی است در فصل بهار با دقت بیشتری به اطراف خود نگاه کنید. آن وقت می‌توانید نقاشی‌تان را بدون مداد رنگی، گواش و آب رنگ بکشید.

انواع حرکات ۳

گام به گام انجام دهید :

- ادای راه رفتن یک حیوان جهنده را تمرین کنید.
مانند؛ کانگورو، خرگوش و قورباغه

- ادای راه رفتن یک حیوان روی دو پا و در حالت ایستاده را تمرین کنید.
مانند؛ خرس، میمون و سگ

- ادای راه رفتن یک حیوان چهارپا را تمرین کنید.
مانند؛ گربه، اسب و شیر

هر یک از حالت های صفحه ی مقابل را با حرکات زیر ادغام و تمرین کنید.

- ایستاده‌اید و می‌خواهید بنشینید.

- نشسته‌اید و می‌خواهید بایستید.

- از پله یا یک بلندی، بالا می‌روید.

- از پله یا یک بلندی، پایین می‌آید.

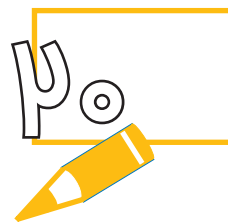
- غذا می‌خورید.

- می‌دوید.

بهتر است بارانمایی مرتبی و هم فکری دوستان خود راه رفتن حیوانات دیگری مانند: مار، پنگوئن، کلاغ و... را تمرین کنید و سپس درباره‌ی آن با یکدیگر گفت و گو کنید.

ترکیب بندی نقطه (دایره) و خط منحنی سیاه و سفید

وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ سفید
- مداد
- پاک کن
- مقوای سیاه
- شابلون دایره
- چسب مائیکو
- خط کش
- قیچی

گام به گام انجام دهید :

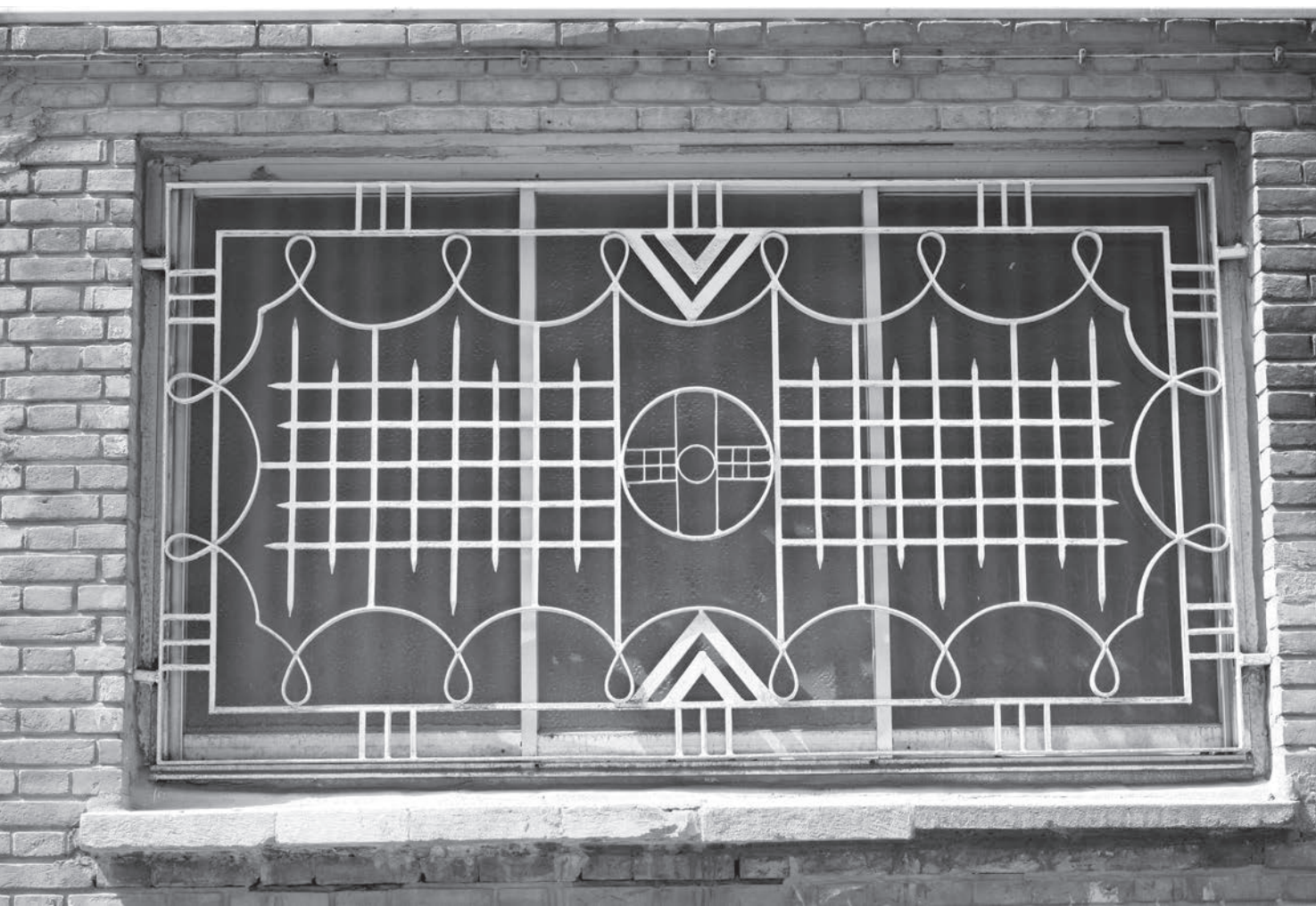
- ۱- دو برگ کاغذ که روی هر یک از آن‌ها کادری با ابعاد 17×12 سانتی متر رسم شده باشد، روی میز بگذارید.
- ۲- نوارهای مقوایی نازک و پهن را به صورت منحنی ببرید. سپس آن‌ها را با نقطه‌های دایره ای شکل ترکیب کنید و به دلخواه داخل کادرها بچسبانید.

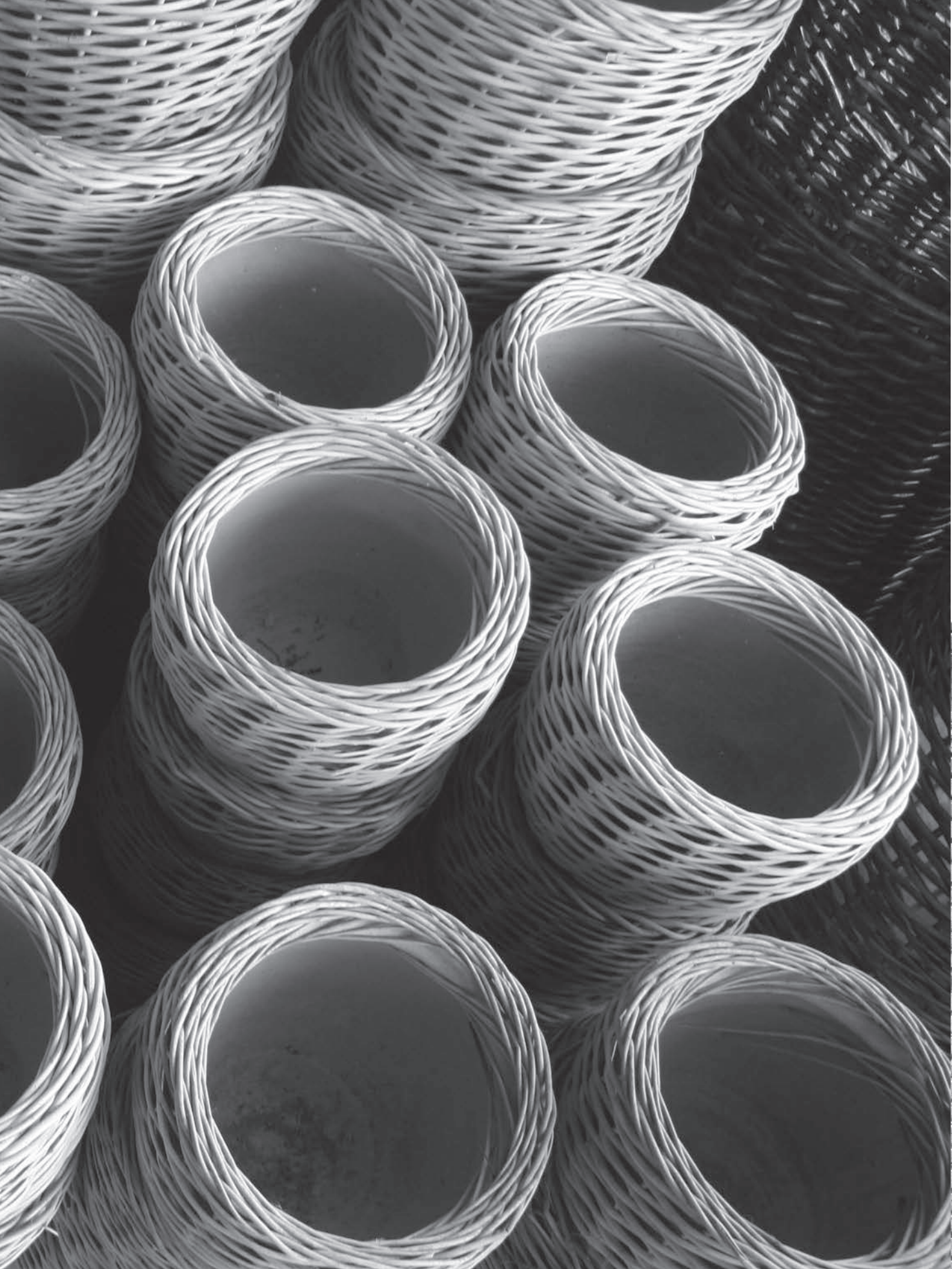

به نمونه های زیر توجه کنید:

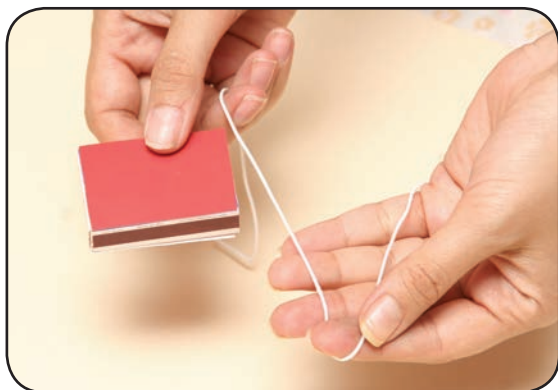
آشنایی با صدا سازها؛ ضربک کبریتی - ویزویزک

شما می توانید با وسایل بسیار ساده ابزاری بسازید که از آن صدا و موسیقی تولید شود. در این درس با چگونگی ساخت «ضربک کبریتی» و «ویزویزک» آشنا می شوید.

ساخت ضربک کبریتی

وسایل و مواد مورد نیاز:

- قوطی کبریت
- کش
- چوب کبریت

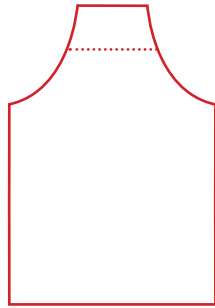
گام به گام انجام دهید:

۱- یک قوطی کبریت و یک کش بردارید.

۳- یک چوب کبریت را مانند شکل، از زیر کش عبور دهید. قسمت خارجی چوب کبریت را با انگشت بلرزانید تا به صدا درآید.

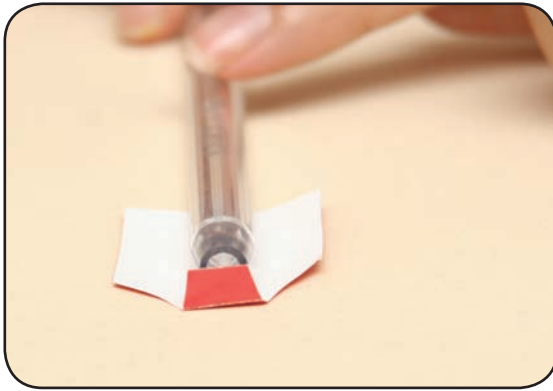
۲- کش را به دور قوطی کبریت گره بزنید.

ساخت ویزویزک وسایل و مواد مورد نیاز:

- خودکار
- کاغذ

گام به گام انجام دهید:

۱- کاغذ را مانند شکل ببرید.

۲- نوک خودکار بدون مغز را روی خط چین کاغذ قرار دهید؛ به طوری که سوراخ خودکار به طور کامل بسته نشود و سوراخ ریزی برای مکیدن هوا باقی بماند.

۳- کاغذ را مانند شکل به سمت تنه‌ی خودکار تا کنید. با انگشت شست و سبابه، کاغذ و خودکار را در دست بگیرید و از طرف سوراخ دیگر، هوا را با دهان به داخل بکشید تا ویزویزک به صدا در آید.

۲۲

قالب ریزی با گچ (تهیه ی زیر استکانی)

وسایل و مواد مورد نیاز :

- یک قطعه کاشی به ضخامت یک سانتی متر
- یک لیوان گچ
- دو لیوان آب
- چسب چوب (شفاف باشد)*
- یک برگ مقوای ضخیم به عرض ۲ و طول ۳۰ سانتی متر
- چکش
- یک سطح صاف ، مثل شیشه
- یک ظرف خالی
- قلم مو
- دستمال پارچه ای

گام به گام انجام دهید :

- ۱- کاشی را با چکش به تکه های کوچک تقسیم کنید برای این کار، کاشی را لابه لای یک پارچه بگذارید تا خرده های آن به اطراف پراکنده نشود.

* این نوع چسب چوب ، پس از خشک شدن کاملاً بی رنگ و شفاف می شود.

۳- مقوّا را روی یک سطح صاف ، مانند شیشه، قرار دهید.

۲- دو لبه‌ی مقوّا را از عرض ، با کمی چسب چوب به هم بچسبانید تا به صورت یک حلقه‌ی دایره ای شکل در بیاید.

۵- آب را در ظرف بریزید و گچ را آرام آرام به آن اضافه کنید و مایع به دست آمده را خوب به هم بزنید.

۴- تکه های کاشی را به شکل دلخواه ، داخل حلقه‌ی دایره ای شکل قرار دهید؛ طوری که بین قطعات کاشی فضای خالی وجود داشته باشد. (پشت کاشی ها باید به سمت خودتان باشد).

۷- پس از سفت و خشک شدن مایع گچ، مقوّا را باز کنید و اجازه دهید کارتان کاملاً خشک شود.

۶- مایع آماده شده را آرام آرام در فضاهای خالی بین کاشی‌ها بریزید؛ طوری که خرده کاشی‌ها حرکت نکنند. وقتی گچ خودش را گرفت و کمی سفت شد، بقیه‌ی مایع گچ را تا لبه‌ی مقوّا می‌ریزیم.

۹- زیر استکانی شما آماده است. اگر روی کاشی‌ها را گچ گرفته است با دستمال نمناک روی آن‌ها را پاک کنید.

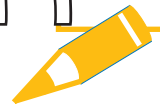
۸- با استفاده از قلم مو، چسب چوب رقیق شده را به صورت یکنواخت، روی قسمت‌های گچی بکشید. دقت کنید که روی کاشی‌ها را چسب چوب نزنید.

تذکر: چسب چوب شما باید غلظتی مانند ماست داشته باشد.

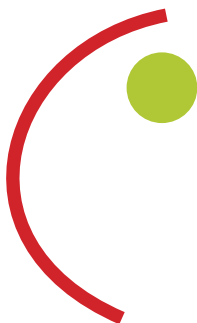

ترکیب بندی نقطه (دایره) و خط منحنی

رنگی

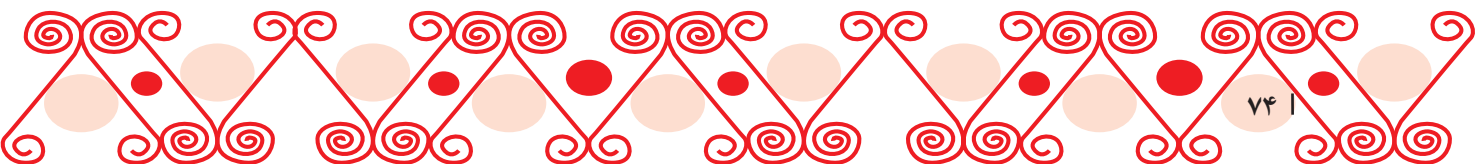
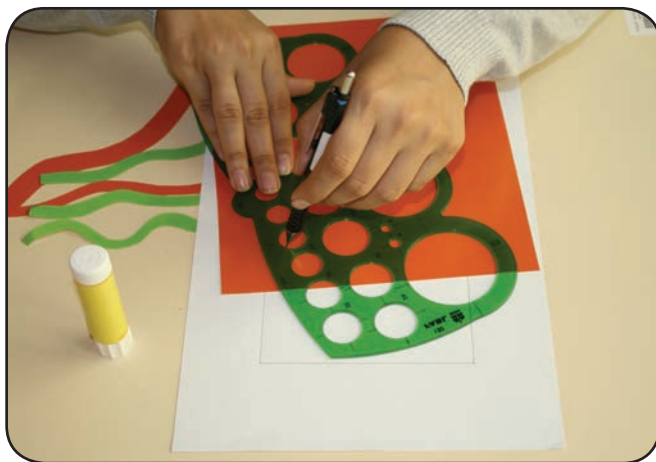

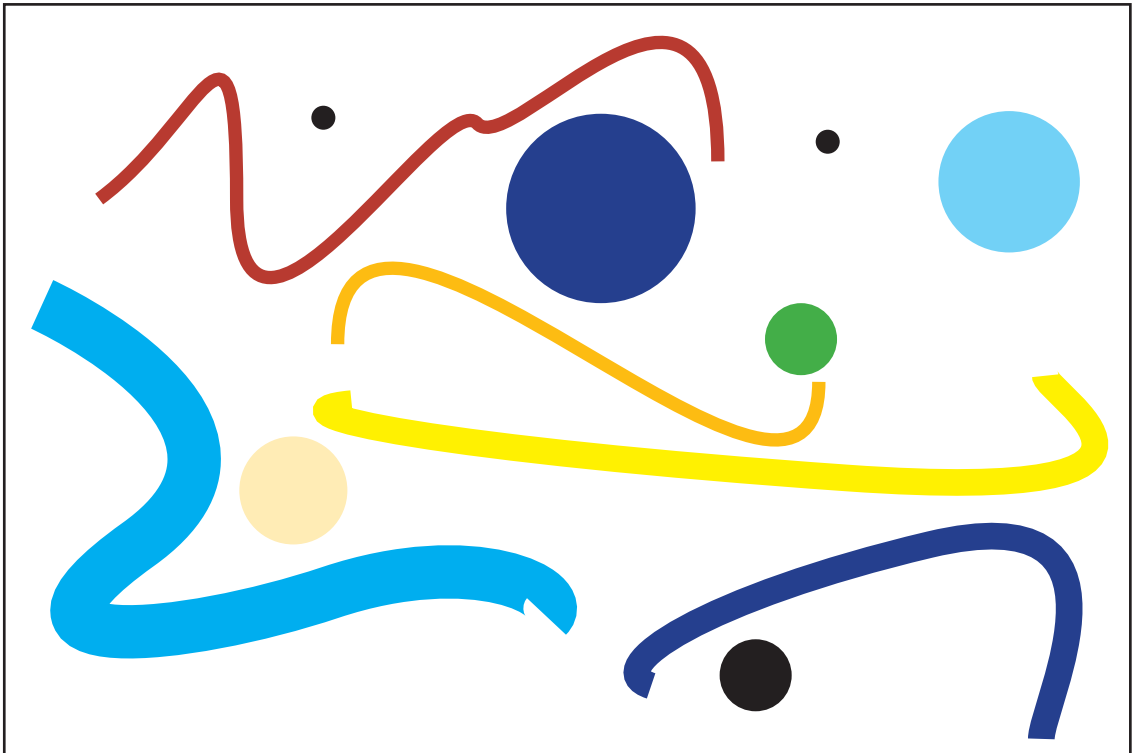
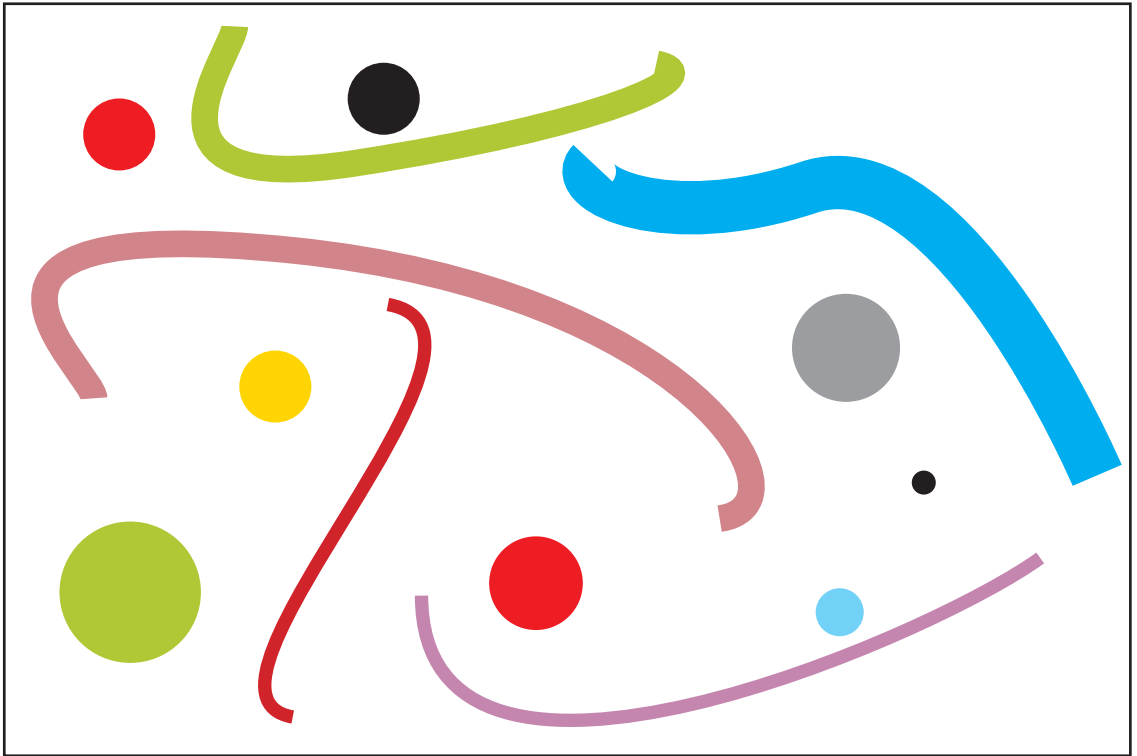
وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ سفید
- مداد
- پاک کن
- مقوای رنگی
- شابلون دایره
- چسب ماژیکی
- خط کش فلزی
- قیچی

گام به گام انجام دهید :

- ۱ - دو برگ کاغذ که روی هر یک از آنها کادری با ابعاد 17×12 سانتی متر رسم شده باشد ، روی میز بگذارید.
- ۲ - نوارهای مقوایی نازک و پهن رنگی را به صورت منحنی ببرید. سپس با نقطه های دایره ای شکل رنگی ترکیب کنید و به دلخواه ، داخل کادرها بچسبانید .

به نمونه های زیر توجه کنید.

نمایش بازی

گام به گام انجام دهید :

- ۱- یک گروه تشکیل دهید .
- ۲- به اتفاق اعضای گروه ، قصه ی مورد علاقه ی خود را پیدا کنید.
- ۳- شخصیت های قصه را با توجه به نمونه های زیر انتخاب کنید:

تمرین اول: چه موجودی را نمایش می دهید؟

پسر جوان	پیر مرد	پسر بچه	} انسان
دختر جوان	پیرزن	دختر بچه	

پرنده	چپنده	} حیوان
دو پا	چهار پا	

تمرین دوم: چه حالاتی را نمایش
می‌دهید؟

طبیعی شل و ول شق و رق

تمرین سوم: چه احساسی را نمایش
می‌دهید؟

شادی غم خستگی ترس
عصبانیت خجالت

تمرین چهارم: چه صدایی را نمایش
می‌دهید؟

بلند کوتاه زیر بم

پس از نمایش ، با همکلاسی های خود
گفت و گو کنید و از آن ها بخواهید در
مورد نمایش گروه شما نظر بدهند.

چاپ با مهرهای ساخته شده از چوب و کاموا

وسایل و مواد مورد نیاز :

- نخ تائیده ضخیم، به مقدار لازم
- یک طرح ساده
- یک قطعه چوب سه‌لا به اندازه‌ی طرح مورد نظر
- چسب مایع یا چسب چوب
- رنگ گواش
- قلم موی آب رنگ
- کاغذ ضخیم یا مقوّا
- دستمال کاغذی یا پارچه ای

ساختن مهر

گام به گام انجام دهید:

- ۱- طرح خود را با کاربن بر روی چوب منتقل کنید. بهتر است برای شروع کار از طرح‌های بسیار ساده استفاده کنید.

۲- نخ تائیده ضخیم و چسب مایع را روی میز قرار دهید. سپس به فاصله‌های کوتاه روی خطوط طرح را چسب بزنید و نخ تائیده را روی طرح بچسبانید.

تذکر: چسب زدن را به آرامی و بسیار با دقت ادامه دهید، تا زمانی که، خطوط طرح شما کاملاً بانخ تائیده پوشیده شود.

مدتی صبر کنید تا چسب کاملاً خشک شود. حالا مهر شما آماده است.

چاپ با مُهر گام به گام انجام دهید:

۱- کاغذ یا مقوّا را روی میز قرار دهید.

۲- مقداری از رنگ گواش را با چند قطره آب رقیق کنید. سپس با قلم موی آب رنگ سطح نخی مُهر را کاملاً رنگ بزنید.

۳- با فشار دادن چوب، نقش مُهر را بر روی کاغذ چاپ کنید.

می‌توانید از این روش چاپ برای ساخت کارت تبریک و تزئین ظروف سفالی استفاده کنید.
شما چه پیشنهادی دارید؟ آن را با همکلاسی‌ها و مربی خود در میان بگذارید.

نقاشی آزاد

حالا که کتاب به پایان رسیده است و همه‌ی درس‌ها را یاد گرفته اید ، یک نقاشی بکشید . شما در انتخاب موضوع و شیوه‌ی نقاشی آزاد هستید.

۲۶

